

**FAABORG-MIDTFYN
KOMMUNE**

*Sammen skaber vi det
bedste sted at bo*

Pædagogisk læreplan 2024 - Børnehaven Broholm.

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for personalets pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner i relation til de intentioner, mål og krav, som fremgår af Dagtilbudsloven. I teksten finder du løbende links til supplerende informationer på vores og andre relevante hjemmesider.

Læreplanen er et fagligt dokument, hvor du som læser får et kig ind i det pædagogfaglige rum. Efter hvert afsnit indsætter vi beskrivelser, hvor du kan læse om, hvordan personalet omsætter den pædagogiske læreplans intentioner og mål i praksis. Du vil her blive præsenteret for to pædagogiske værktøjer *Miniprojektbeskrivelser* og *Praksisfortællinger*, som personalet bruger i arbejdet med pædagogisk læreplanlægning.

Et *Miniprojekt* er en handling eller et forløb, som sættes i gang af en eller flere pædagogiske medarbejdere, med henblik på at planlægge, undersøge, evaluere og udvikle pædagogisk praksis. *Praksisfortællinger* er fortællinger om udvalgte episoder fra pædagogisk praksis, fortalt af pædagogiske medarbejdere, med henblik på at formidle, undersøge og udvikle den pædagogiske praksis. Formålet med at bruge disse værktøjer er, at realisere det pædagogiske grundlag og mål i den pædagogiske læreplan.

Gennem personalets beskrivelser får du mulighed for, at følge deres overvejelser og valg, når de udvikler og udfolder pædagogikken inden for læreplanens forskellige områder og temaer. Vores pædagogiske læreplan opdateres løbende med nye projekter og fortællinger fra praksis.

Vi håber du finder relevant viden og indsigt undervejs – rigtig god læselyst!

Dette er et materiale fra Faaborg-Midtfyn Kommune.

Der er hentet inspiration fra Børne- og Undervisningsministeriets "Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold" samt "Skabelon til pædagogisk læreplan".

Miniprojektskabelonen er udarbejdet i samarbejde med UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole.

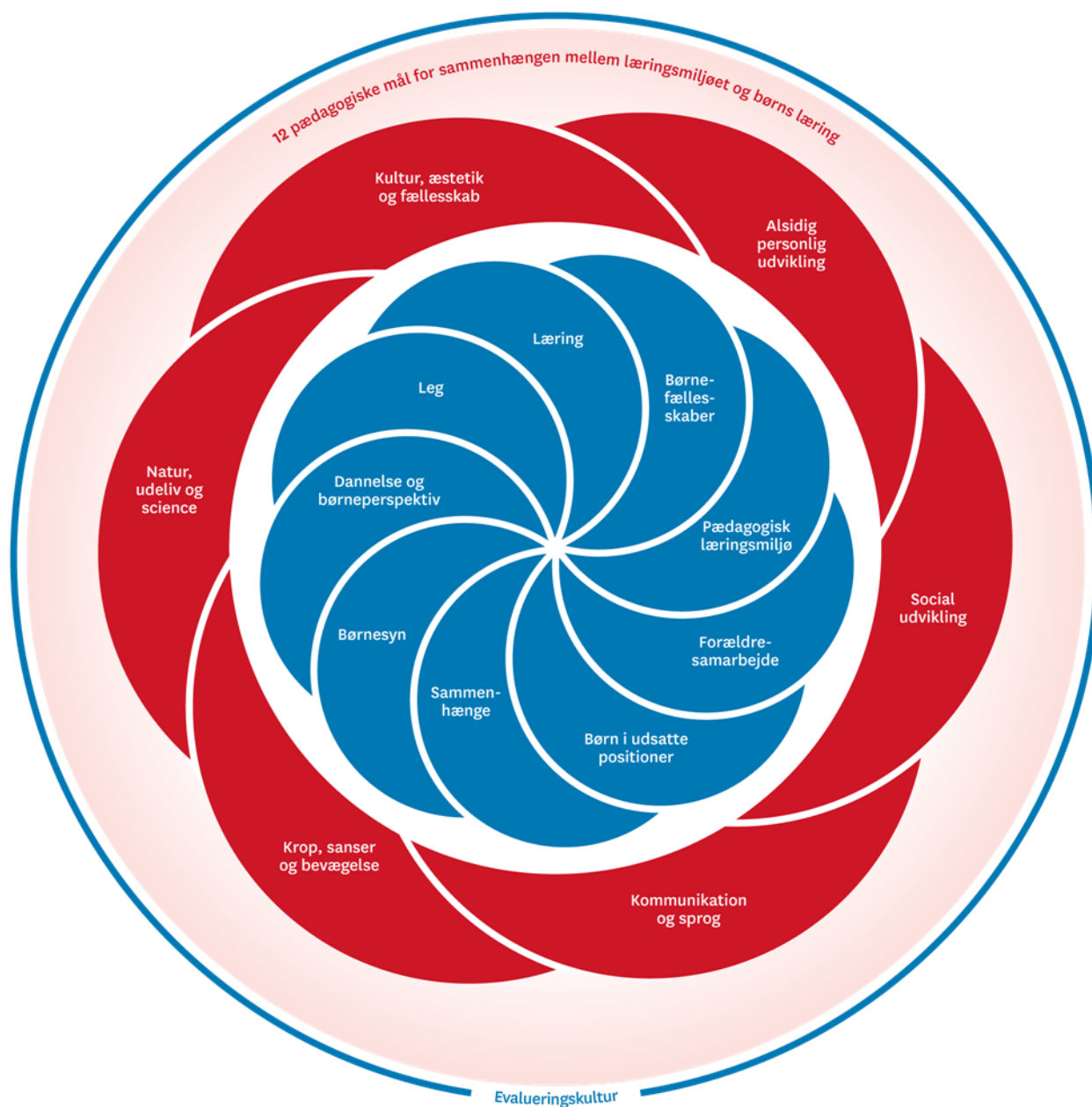
Skabelon til praksisfortællinger er udarbejdet med inspiration fra "Pædagogens grundfaglighed -Grundbog til pædagoguddannelsen", DAFOLO.

Indhold

Pædagogisk læreplan 2024 -Børnehaven Broholm.	1
Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan	4
Hvem er vi?	6
Pædagogisk grundlag	7
Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber	8
Pædagogisk læringsmiljø.....	9
Smittemodel om: "Wellness og Afslapningsprojekt på Gul stue – vinter 2024/25"	10
Evaluerings af Miniprojektet.....	10
Samarbejde med forældre om børns læring.....	12
Beskrivelse af focusområde: "Forældresamarbejde – tydeligere kommunikation"	12
Børn i udsatte positioner.....	16
Miniprojekt om "Legegrupper "	16
Evaluerings af Miniprojektet.....	17
Sammenhængende børneliv	19
Beskrivelse af "implementering af minimumsnormeringer 2024"	19
Beskrivelse af vores arbejde med overgange.	23
Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan	25
Inddragelse af lokalsamfundet.....	25
Miniprojekt om: "Natur og udeliv – ude og hjemme"	25
Evaluerings af Miniprojektet.....	26
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø.....	29
Beskrivelse af projekt: "Børnemiljøvenner"	29
Miniprojekt om: "Børnemiljø og medbestemmelse - storegruppe"	30
Evaluerings af Miniprojektet.....	32
De seks læreplanstemaer	33
Alsidig personlig udvikling	34
Pædagogiske mål for læreplanstemaet:	34
1)Miniprojekt om: " Roligrummet – fra rod til ro – 2024/25"	35
Evaluerings af Miniprojektet.....	36
2) Miniprojekt om: "Høstemne – med mange temaer i spil"	37
Evaluerings af Miniprojektet.....	39
Social udvikling	41
Pædagogiske mål for læreplanstemaet:	41
Miniprojekt om: "Legefællesskaber "	42

Evaluering af Miniprojektet.....	43
Kommunikation og sprog	44
Pædagogiske mål for læreplanstemaet:	44
Beskrivelse af " Legekunst konceptet "	45
Miniprojekt om: " Legekunst del 1 ".	45
Evaluering af Miniprojektet.....	46
1)Praksisfortælling om: " Legekunst del 1 ("Snudefortælling") "	47
2)Praksisfortælling om: " Legekunst del 2 ".	49
Krop, sanser og bevægelse.....	50
Pædagogiske mål for læreplanstemaet:	50
Miniprojekt om: " Afslapning giver ro i overgange "	51
Evaluering af Miniprojektet.....	51
Natur, udeliv og science	53
Pædagogiske mål for læreplanstemaet:	53
Miniprojekt: " Viden om ".	55
Evaluering af Miniprojektet.....	56
Kultur, æstetik og fællesskab	57
Pædagogiske mål for læreplanstemaet:	57
Miniprojekt: " Fælles tema om gamle dage – Broholm 50 år "	58
Evaluering af Miniprojektet.....	59
Evalueringskultur.....	61
Hvordan skaber vi en evalueringskultur?.....	61
Hvordan har vi arbejdet med vores lokale skriftlige læreplan?	61
Hvordan vil vi justere organiseringen af vores evalueringskultur?	62
Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan?	62

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der løbende til publikationen.

I Faaborg-Midtfyn kommune har vi udviklet et værktøj - *Læringsblomsten*, som hjælper os med, at holde styr på temaer og mål i den pædagogiske læreplan. Det gælder både når vi planlægger vores hverdag med børnene, samt når vi reflekterer over sammenhængen mellem de pædagogiske læringsmiljøer, vi skaber, og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Her kan du få en præsentation af [Læringsblomsten](#)

Læringsblomsten findes også i en papirudgave, som du kan se et eksemplar af, hvis du henvender dig til personalet i vores dagtilbud.

Vi anvender blandt andet Læringsblomsten, når vi arbejder med *Miniprojekter* og *Praksisfortællinger*. Læringsblomsten giver os et overblik, når vi skal forholde os til læreplanens 6 indholdstemaer, samt de 12 mål for sammenhængen mellem de pædagogiske læringsmiljøer og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Temaer og mål er fastlagt via lovgivningen, og således fælles for alle dagtilbud i landet.

Hvis du vil vide mere om, hvordan personale og bestyrelser er blevet klædt på til at styrke arbejdet med pædagogisk læreplanlægning, kan du finde yderligere information på [Faaborg-Midtfyn Kommunes hjemmeside](#)

Hvem er vi?

Her beskriver vi kort vores stamoplysninger, pædagogiske profil og lokale forhold.

Børnehaven Broholm

Broholmvej 42

5672 Broby

Tlf. 72530420

Børnehaven Broholm er en daginstitution beliggende i et villakvarter i Allested-Vejle. Børnehaven Broholm er en del af Brobyskolerne og landsbyordning med Allested-Vejle Skole. Det betyder reelt, at børnehaven og skolens SFO er én og samme institution, og at vi har et naturligt tæt samarbejde mellem de to matrikler, som især gavner de større børn. I hverdagen leves livet i børnehaven dog primært på vores egen matrikel, hvor der er masser af muligheder for aktiviteter og leg – både inde og ude. Vores årsnormering er pt. 65 børn i alderen 3-6 år, der er fordelt på 3-4 stuer. **I 2024 valgte vi at tilgodese kravet om minimumsnormering ved at tildele én af stuerne til modtagestue.**

Læs mere om Modtagestuen under Sammenhængende børneliv .

Børnehaven er bygget i 1972. I 1998 blev den udvidet til 480 m². Børnehaven er bygget i ét plan. Huset er indrettet med 3 stuer med flere tilhørende små rum. I midten af huset ligger køkkenet, der er indrettet med nedsænket gulvplads til de voksne, så vi kan mødes om maden i øjenhøjde med børnene. Her ligger også vores lille ”sprogum”, der er særligt indrettet med sprogmaterialer, bøger, spil mv. Derudover er der en sal, som bl.a. bruges til musik og motorik. Den har en foldedør som giver mulighed for en udvidelse til 90 m²., som kan bruges ved forældrearrangementer og lign.

Legepladsen er på 6000 m². og er opdelt i cykelbane, boldbane, sandkasser, kælke/rullebakke, klatretræer og buske, højbede, fuglekasser, bålplads og meget mere. En legeplads som er meget kuperet og med mange muligheder for fysisk udfoldelse. Derudover har vi en bygning med brændeovn, som bruges til naturværksted, træværksted og anden læring.

Det er en stor grad af fleksibilitet ift. indretning af hele huset.

Den pædagogiske læreplan er alene udarbejdet for det pædagogiske virke i Børnehaven Broholm.

På vores hjemmeside kan man læse meget mere om vores hverdag, vores værdier og om [Hvad der kendetegner Børnehaven Broholm?](#)

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Her beskriver vi, hvordan de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag kommer til udtryk hos os. De øvrige fire elementer i det pædagogiske grundlag skal fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan, så dem kan du læse mere om i de følgende afsnit.

Vi har en grundlæggende tro på, at børn lærer bedst i leg. Derfor arbejder vi målrettet med læringsblomsten, og tager udgangspunkt i det enkelte barn eller børnegruppens behov. Vi fanger barnets interesse og udbygger den. Vi er igangsættere, der giver inspiration til børnenes egne lege. Vi arbejder bevidst med små og store fællesskaber, hvor det vigtigste mål er barnets deltagelsesmulighed. Vi tager udgangspunkt i det enkelte barns kompetencer og behov og tilrettelægger en hverdag, hvor barnet og dets styrker er i centrum. I praksis betyder det, at vi opdeler børnene i små eller store grupper med det udgangspunkt, at alle børn skal lykkes, trives og udvikles. Al læring sker i samspil med andre børn.

Her finder du links til andre relevante oplysninger på vores hjemmeside om, hvordan vi forholder os til de fem centrale elementer.

- [Her kan du læse mere om hvad der kendetegner os i Børnehuset Broholm](#)

Vi arbejder hele tiden med udvikle vores *Børnesyn*, samt syn på *Dannelse og børneperspektiv*, *Leg*, *Læring og Børnefællesskaber*. Efterhånden som vi arbejder med elementerne i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan de fem elementer bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Her beskriver vi, hvordan vi hele dagen skaber et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

I Børnehaven Broholm har vi et stort fokus på at give det enkelte barn omsorg og tryghed. Vi har børnene med i alle hverdagens rutiner. Vi opfordrer børnene til at hjælpe hinanden, være med i rutiner og hverdagens praktiske gøremål. Børnene vil opleve en afvekslende hverdag, hvor der både vil være faste opgaver eller tilrettelagte aktiviteter, som de skal deltage i og plads til børnenes egen leg og fordybelse. Vi bruger ex. hverdagens rutiner til at snakke med børnene og understøtte deres sproglige udvikling. Borddækning har en masse sproglige, sociale, matematiske, relationelle udviklingsmuligheder. Vi bruger hele dagen og hele huset, både ude og inde, til at give børnene så optimale muligheder for udvikling som muligt. Vi har fokus på, at vores læringsmiljøer i høj grad giver varierede udviklingsmuligheder. Vi justerer løbende vores praksis, hvis vi kan se noget ikke fungerer optimalt. Måske kalder børnegruppen på noget nyt, eller sammensætningen af aldersgrupper ændrer sig. Vi er opmærksomme på hvordan vores indretning af læringsrum spiller ind, i vores pædagogiske læringsmiljø og tager velovervejede, fagligt funderede beslutninger om det.

Herunder ser I en illustration – Læringsmiljø-modellen. Den viser, hvilke elementer der tilsammen udgør det pædagogiske læringsmiljø: De daglige rutiner, vokseninitierede aktiviteter og børnekultur

– holdt sammen af lege og fællesskaber.

Her finder I links til andre relevante oplysninger på vores hjemmeside.

Læs om vores pædagogik her [Børnehaven Broholm - fmk](#)

Vi arbejder hele tiden med at udvikle vores *Pædagogisk Læringsmiljø*. Efterhånden som vi arbejder med læringsmiljøet i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan vi udvikler læringsmiljøet i vores hverdag sammen med børnene.

"Wellness og afslapningsprojekt på Gul stue – Vinter 2024/25"

Sammenhæng: Vi oplever der er meget uro og at børnene har svært ved at komme ned i arousal (kropslig ro) inden spisning. Der opstår nemt konflikter hvis man lige kommer til at ramme hinanden på sin vej. Vi vil undersøge om det kan give noget **ro på og mindre konflikter i børnegruppen inden spisning**, når vi arbejder med **massage**. Og om massagen og **fodbad** kan gøre at man bliver mere tolerant for berøring fra andre børn, hvis man lige støder ind i hinanden. Vi håber at børnene på lang sigt, selv masserer hinanden og kommer og spørger om de må gå i gang med fodbad og massage. Vi vil derudover afprøve afslapning til stille musik inden spisning.

Mål: At alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet samt øge tolerancen ved berøring eller små "stød" af andre børn. At der bliver en mere rolig overgang fra den frie leg til spisesituation.

Tiltag: så vidt muligt, når det kan lade sig gøre, 2 formiddage om ugen (mandag til onsdag), hvor vi tager fodbadbaljerne, sæbe, creme, madrasser, håndklæder og glaskugler frem, skaber en hyggelig og rolig stemning på stuen med stille wellness musik.

Tegn: barnet oplever: at mestre overgange mellem ro og bevægelse sammen med andre børn uden for mange konflikter.

Forældresamarbejde og inddragelse: At forældrene fortæller at børnene spørger om de må lave fodbad og massage hjemme.

Aktiviteter: Stille musik, 3 baljer, 3 stole, 2 vente stole, håndklæder, sæbe, creme, forklæder til de voksne, 2 madrasser til børnene, kugler til at komme i badevandet. Rum til at fordybe og massager i. De voksne prikker barnet på ryggen ved slutningen af afslapning, for at signalere at de må finde spiseplads. **Evaluering:** Vi evaluerer i spisegrupper hver 14 dag sammen med børnene ud fra 2 spørgsmål:

1: Hvad er godt ved massage og fodbad med glaskugler?

2: Hvad mere kunne være godt ved massage og fodbad?

Februar 2025: Vi har evalueret på vores massage og fodbad/brug kroppen. Børnene har være vilde med emnet. De syntes det var dejligt, sjovt og at sidde sammen med sine venner med fødderne i vand. Det var rart at få massage og nogle var ved at falde i søvn. Vi oplevede at mange børn kom og spurgte ind til hvornår vi skulle have massage og fodbad. Med den viden vi har med fra "Børnemiljøvenner"-projektet; om at inddrage børnene mere i hverdagen og give mere medbestemmelse, gav det mening at lade dem komme mere på banen i evalueringen og planlægning af kommende aktiviteter. Derfor har vi sammen med børnene aftalt at vi skulle have fodbad og massage 1 gang om ugen fremadrettet. Vi kan se de engagerer sig og er nysgerrige på det de er med til at bestemme vi skal lave på stuen.

Vi oplevede at børnene satte farten ned lige så snart de hørte musikken, og selv lagde sig til afslapning. Når de voksne prikkede på nogen så de kunne finde spiseplads, bestod roen og børnene hviskede til hinanden imens de sidste kom på plads.

Juni 2025: Vi har stadig 1 gang om ugen fodbad og massage og børnene har overtaget aktiviteten med massage. Fodbadet hjælper de voksne lidt med. I forbindelse med hvile før frokost, oplevede vi at børnene automatisk lagde sig på gulvet efter toiletbesøg. Nogle havde svært ved at finde roen og andre nød det. Nogle børn ville gerne fortsætte og flertallet havde ikke lyst. Så vi blev enige om, sammen med børnene, at vi nogle gange hviler og andre gange læser/snakker i rundkredsen. Vi hviler stadig nogle dage om ugen. Nogle dage er det børnene der selv lægger sig på gulvet og andre dage tænder de voksne musikken og så lægger børnene sig rundt på gulvet på stuen. Vi blev desuden klogere på vores samlingsform i forløbet og vil derfor fortsat arbejde med medbestemmelse i hverdagen, da vi oplever at det giver en ro for børnene at vide hvilke tilbud af aktiviteter der er. Vi har indført at vi til samling snakker med børnene hvilke tilbud der på stuen eller udendørs den pågældende dag. Og om de også har noget de kunne tænke sig.

04-07-2025

Se også vores [Beskrivelse af projekt: "Børnemiljøvenner"](#) hvor du kan læse mere om børn og medbestemmelse. Eller læs mere om Krop og Bevægelse i vores tidligere [Miniprojekt om: "Afslapning giver ro i overgange"](#).

Samarbejde med forældre om børns læring

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring"

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Vi arbejder hele tiden med at udvikle vores samarbejde med forældre om børns læring. Efterhånden som vi arbejder med dette i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan samarbejdet med forældrene er med til at sikre trivsel, læring, udvikling og dannelse for børnene.

Uddrag fra EMU om forældresamarbejde: *"Med forældresamarbejde forstås netop et samarbejde, hvor både dagtilbud og forældre har et ansvar. Forældrenes ansvar består blandt andet i at holde sig orienterede og bakke op om det arbejde, der foregår i dagtilbuddet i forhold til barnets og børnegruppens trivsel og læring. Dagtilbuddets ansvar er at inddrage forældrene i arbejdet med den pædagogiske læreplan.*

Det betyder blandt andet, at dagtilbuddet skal inddrage forældrebestyrelsen i både udarbejdelsen af og opfølgningen på den pædagogiske læreplan. Det betyder også, at dagtilbuddet skal være i løbende dialog med forældrene om barnets trivsel, læring, dannelse og udvikling og om, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter dette. "

Læs mere om forældreinddragelse i Børnehaven Broholm i [Beskrivelse af vores arbejde med overgange](#), der bl.a. beskriver hvordan vi inddrager forældre i vores arbejde med trygge overgangene fra dagpleje til børnehave og videre til skole. Du kan også gå direkte til vores Smittemodel her ["Forårets komme" - fra hverdagsemne til fagligt og kulturelt input til Åbent-hus. 2025](#) hvor du kan læse om hvordan et micro-teater skabte fællesskab og glæde for både store og små.

Beskrivelse af focusområde: "Forældresamarbejde – tydeligere kommunikation"

I evalueringen af Den pædagogiske Læreplan 2020, var et af de punkter vi fik øje på; **at der kan mangle tydelig kommunikation imellem personale og forældre ift. læreplansarbejdet**. Vi ønsker at blive bedre til at beskrive tegn og mål for vores pædagogisk praksis ex. når vi sender nyhedsbreve og billeder ud til forældre. Det håber vi kan give en større indsigt i, hvorfor vi gør det vi gør.

Efterfølgende har vi haft følgende focus i arbejdet med at tydeliggøre sammenhængen mellem læreplansarbejde, hverdag samt børns trivsel og udvikling.

- Vi har et mål om at sende **"ugebrev"** ud til forældrene 2-4 gange månedligt, der beskriver hvad vi skal arbejde med i den kommende periode, og hvilket læreplanstema vi arbejder med. Derudover en

kort evaluering på det forrige emne, så forældre kan se hvad voksne og børn lærte eller øvede sig på. Vi ønsker at **det skal være let tilgængeligt**; kort tekst, med billeder, tegninger eller lignende. Vores erfaring siger os at det ikke bliver læst hvis det er for omfattende.

- Vi har afprøvet **ugeplaner** på stuens dør, der **kort beskriver dagens planlagte aktivitet**. Vi arbejder fortsat med balancen imellem planlagte aktiviteter, at følge barnets (spontane) spor, og en omskiftelig hverdag med evt. sygdom, vikarer, forældresamtaler, kurser mv. Vi ser det er hjælpsomt for nogle børn (og forældre) at der ligger en klar plan, men vi oplever også at mange ikke bruger det dagligt. Vores oplevelse er at langt de fleste børn har glæde af at **det pædagogiske personale er velforberejdet og tydelige i hvad dagen skal indeholde, og hvilke muligheder barnet har**.
- Vi ønsker at **fremhæve temaer og emneforløb visuelt (fysisk) i børnehaven** nogle gange årligt. Det giver mulighed for en særlig dialog (forældre/barn imellem) at der er billeder eller ting udstillet fra en aktivitet/forløb, i barnets garderobe eller på stuen.
- Vi har **inviteret forældre til en "film-aften"** hvor vi viste udvalgte videoklip fra vores hverdag, og derefter lagde op til dialog omkring hvilke temaer forældrene fik øje på. Efterfølgende gav **pædagogerne deres bud på hvordan man kan se et tema er i spil**, og hvordan pædagogen evt. havde rammesat aktiviteten, eller brugt videoklipet i læreplansarbejdet.
- Vi inviterede til **"Høst-forældrekafe"**, hvor vi sammen med børnene havde lavet en udstilling fra vores Høstemne. Emnet strakte sig over 6-8 uger hvor alle stuer havde arbejdet med små temaer inden for emnet høst, været på små ture ud i lokalområdets marker mv. Til udstillingen **kunne forældre sammen med deres barn opleve** produkter, fotos, smagsprøver og opslag der viste sammenhængen imellem høst-aktiviteterne og læreplanstemaer. Det var velbesøgt, og mange gik rundt og kiggede på udstillingen, og kommenterede på filmklip, den store smagsprøve buffet samt de forskellige krea-produkter der var hængt op.
- Vi har afholdt **arbejdsdag**, hvor forældre inviteres til at komme og give en hånd med forskellige små (og store) vedligeholdelses-opgaver og forskønnelse på legepladsen. Efterfølgende er der **fællesspisning**. Det giver en rigtig god **fællesskabsfølelse**, og ejerskab til børnehaven at man sammen maler, bygger og får snakket om stort og småt samtidigt.
- Vi bruger gerne **videoklip og fotos til forældresamtaler**, og i vores **tværfaglige samarbejde** med ex, tale-hørekonsulenter eller pædagogisk-psykologisk rådgivere. Det giver et indblik i vores hverdag og pædagogiske metoder.

I vores daglige arbejde med børns trivsel og udvikling, er vi altid opmærksomme på balancen imellem tid til pædagogisk dokumentation, tydeliggørelsen af vores pædagogiske (læreplans) arbejde, og tiden prioriteret til nærvær og omsorg med børnene.

Smittemodel om: " Forårets komme" - fra hverdagsemne til fagligt og kulturelt input til Åbent-hus. "2025

Sammenhæng: Efter flere år med ingen eller få gæster fra børnehaven vil vi afprøve noget helt nyt til "Åben Hus" – som er et arrangement for hele Brobyskolerne forældre og samarbejdskreds med deltagelse af lærere og pædagogisk personale samt fællesbestyrelse og ledelse. Arrangementet giver mulighed for at se hvad Brobyskolerne har at byde på, med små værksteder, boder med udstillinger, fremlæggelser af klasseture, praktikker eller andre aktiviteter.

I børnehaven arbejder vi ud fra Læringsblomsten - og vil derfor gerne synliggøre hvordan vores daglige pædagogiske arbejde kan komme til udtryk. På et personalemøde brainstormer vi over forskellige ideer, og bliver enige om at vi gerne vil præsentere et emne der involverer at børnene deltager på dagen. Det er vigtigt for os, at forældre ikke føler de kommer til noget, de lige så godt kunne se enhver anden eftermiddag i børnehaven. Det skal være en særlig aften.

Mål: Vi ønsker at der kommer flere besøgende fra børnehaven til Brobyskolerne årlige "Åben hus dag." Vi ønsker at præsentere noget der er relevant og spændende for både forældre og børn - både i børnehaven og på skolen. Vi ønsker at vores faglige grundlag skinner igennem vores præsentation. Vi ønsker at gøre indtryk så det bliver en god oplevelse for alle. Vi vil gerne at dagen bliver en del af vores "forårsemne" der foregår i børnehaven både før, og efter.

Inklusion: Det er vigtigt at alle føler de bliver inkluderet, og at det er lige så meget mindstegruppens projekt som de størstes. Derfor planlægges forestillingen ud fra at alle kan deltage med evt. støtte fra voksne.

Tiltag: En pædagog planlagde et "micro-teater" over temaet "Forår" og sangen "forår, forår kom nu snart". Alle børn øver sangen, og de forskellige grupper har dele de skal øve ind i forestillingen. Storegruppen øver to små gække-vers som de skal fremsige i mellem de to sangvers, og laver fuglemasker med fjer til deres rolle. Mellemgruppens piger spiller på rasleæg og laver pandebånd med små blomsterknopper på. Mellemgruppens drenge laver farvestrålende vimpler og øver at marchere rundt med dem. Mindstegruppen laver flot kulisser baggrunds kunst – i form af farvestrålende blomstermalerier, og sidder med det de har mod på. Pædagogen styrer micro-teaterets gang, ved at sætte ord på fortællingen om børn der vil ud og more sig, plukker blomster, og fugle der flyver glade rundt. Personalet fremhæver for børnene at det er teater og vi øver at bukke og sige tak fordi folk kom.

Tegn: vi vil være ekstra opmærksomme på følgende tegn på at vi når målet:

- At børnene engagerer sig og deltager aktivt.
- At børnene viser glæde og stolthed ved at deltage i og fremføre teatret for andre.
- At børnene taler om micro-teatret eller del-elementer derfra (ex. Sangen, masker/vimpler/pandebånd)
- At børnene forstår sammenhængen mellem teatret og forårsemnet ved bl.a. at tale om forår og bruger ordene fra emnet i hverdagen (fuglerede, forårsblomster, fjer, bygge rede, glad, grønne knopper mv.)
- At forældre giver udtryk for at de kan se sammenhængen mellem åbent hus og vores hverdag (ved bl.a. at kommentere på de ting vi laver og sammenhængen til teatret og/eller deltager til Åbent Hus dagen).
- At vi får positiv feedback fra Fællesbestyrelsen ved fremlæggelse af projektet.
- At alle børn deltager eller oplever, ud fra de kompetencer de har.

Evaluering:

- Børnene viser stort engagement og vil gerne være med i både kreative produkter, øve sangen og deltage i de små promoveringsvideo-klip og fotos, som vi laver inden og lægger på facebook/aula.
- Børnene giver udtryk for at de er spændte og glæder sig til at skulle vise hvad de kan.
- Børnene deltager aktivt til samling med forårsemne, de kigger på forårsplakater, laver forskellige aktiviteter og synger sange der understøtter vores snak om forår.

Til Åbent Hus kommer der overraskende og overvældende 34 børn (og forældre) fra børnehaven og deltager! Børnene er både spændte og glæder sig. Nogle har ikke mod på at deltage alligevel, de kigger på, sammen med en voksen eller en forælder. Børnene modtager stor ros og klapsalver for deres forestilling.

I ugerne efter snakker børnene ofte om at være "på den store skole"/ "toppidan-skolen", og kan huske at vi sang om fugle og blomster. Når vi laver forårsaktiviteter vender de igen og igen tilbage til det vi lavede ifm. Teateret – vimpler og masker, og at skulle vise det for forældre.

De børn der ikke deltog, spørger hvornår vi skal vise det. Det gjorde os opmærksomme på at ikke alle føler de deltog i det store fællesskab, og vi vil en anden gang få filmet forestillingen, så vi sammen kan se det i børnehaven bagefter. Fotos fra processen hænges op så alle føler de var med, også selvom de ikke deltog på åbent hus dagen.

Fagligt grundlag: Vi arbejder ud fra Læringsblomsten og tager udgangspunkt i følgende mål og tegn fra læringsfelterne:

- **Kultur, æstetik og fællesskab:** Voksne gennem samskabende praksisser understøtter engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed i forhold til æstetiske ind-og udtryksformer.
- **Social udvikling:** At alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn oplever empati og relationer. At være kendt i og tryk ved mit lokalmiljø samt bekendt med forskellige kulturtilbud og muligheder i området.
- **Natur, udeliv og science:** alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundenhed med naturen..."
- **Kommunikation og sprog:** at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.
- **Alsidig personlig udvikling:** at alle børn udfordre , udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer..."

lagttagelse forår 2024, et kort glimt fra hverdagen hvor tema, pædagogiske lege og læringsrum og børnekultur har en fin rød tråd: To piger fra mellemgruppen leger sammen ude. De møver sig ind i et krat. Den ene siger "kom skal vi ikke lege fugleunger der ligger i deres rede". Den anden svarer "Jo! Vi kan bygge den her..."

Du kan læse mere om kultur, æstetik og fællesskab her: [Miniprojekt: "Fælles tema om gamle dage – Broholm 50 år"](#) eller læse hvad vi ellers arbejder med for at styrke forældresamarbejdet her [Samarbejde med forældre om børns læring](#)

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Vi arbejder hele tiden med at udvikle vores [Arbejde med børn i udsatte positioner](#). Efterhånden som vi arbejder med dette i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan vi skaber et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn lige muligheder for at deltage i hverdagens fællesskaber.

Miniprojekt om ”Legegrupper ”

Personalets udviklingsfokus

Vi vil gerne hjælpe børnene til at udvikle deres legerelationer. Vi observerede at denne gruppe endnu ikke var så etablerede i børnehaven og stadig ved at lære at blive venner.

Børns relationer har stor betydning for deres trivsel i børnehaven. Når børn er udfordrede i deres legekompetencer, og ikke har nogen tætte relationer ser vi at det kan gribe ind i mange dele af deres udvikling. Ex. udvikles *sprogkompetencer* bedst i samvær med andre, og *barnets alsidige personlige kompetencer og følelse af fællesskab* udvikles ligeledes bedst, når der gives mulighed for at afprøve lege, indgå kompromiser, forhandle og fordybe sig sammen.

Miniprojektets fokus

Vi har enkelte piger, som ikke har så stærke relationer og ikke er så opsøgende og nysgerrige på de andre. Samtidig har vi meget få drenge (på stuen) som har brug for at finde hinanden, da de to drenge er nye og den tredje dreng nogle gange vælges fra i sit etablerede venskab. Vi ser derfor et behov for, at vi voksne er med i børnenes leg og åbner deres øjne og muligheder over for hinanden.

Vi vil lave to legegrupper, som skal være sammen en til to gange om ugen omkring et fælles tredje. Det kan være at gå en tur, finde en særlig kasse legetøj og trække sig væk fra den store gruppe, indrette et område på legepladsen som er ”deres” eller andre initiativer. Legegrupperne vil være med den samme voksne hver gang, som rammesætter og medinddrager børnene i aktiviteten. Vi dokumenterer med praksisfortællinger. Praksisfortællingerne kan være fra de situationer, hvor vi legegruppen er i gang og voksenstyret, men de er ligeså relevante fra andre tider på legepladsen under ”fri leg”. Praksisfortællingerne skal have fokus på de gode eksempler på at børnene etablerer venskaber og leger sammen. En praksisfortælling om en konflikt/fravalg af leg kan også være relevant for at undersøge hvad der er på spil for barnet/børnene.

Projektdeltagere

Børnene deles i to legegrupper med en voksen tilknyttet hver gruppe.

Læringsblomstens temaer og mål – Børneperspektiver

Vi ønsker at se at:

- Børnene kommer i børnehave med en følelse af at have mange venner og udvidede muligheder for leg.
- Børnene opsøger hinanden på kryds og tværs i større grad end de gør nu.
- Børnene oplever at børnehaven har mange muligheder for leg.

Læringsblomstens pædagogiske grundlag, temaer og mål – Professionelt perspektiv

Vi arbejder især med de sociale og personlige kompetencer i dette projekt. Vi forventer, at vi ved at gå ind i børnenes leg som rollemodeller og rammesætter kan styrke børnene i:

- At finde på lege; fantasi.
- At kunne dele, tage hensyn og medinddrage hinanden.
- At se vennernes gode ideer som en styrke.
- At få lyst til at lege med andre end dem, som man plejer eller i det hele taget have lyst til at lege med andre børn.
- At opnå fællesskabsfølelse på stuen.

Focus på: Voksenstyring og en bevidst vekslen mellem "at gå foran, ved siden af og bagved" børnene. Vi skal vise initiativ, finde på og sætte i gang. Vi skal være med og være rollemodeller i legen. Vi skal trække os og lade børnene lege selv, når de er godt i gang og kan selv.

Evaluering af Miniprojektet

Refleksion over praksis

Uddrag af evalueringsdelen med focus på pigegruppen: Vi fik meget hurtigt skabt en ramme, som handlede om at gå ture. Vi tog pige "L" med i gruppen, da det gav god mening for deres relationer. Pigerne leger rigtig fint på kryds og tværs, selvom de stadig har deres bedstevenner. Vi skal fremover rette fokus på pige "T"s deltagelse i leg, hun var tydeligt udfordret og har brug for personalet støtte til at danne tætte relationer. Derfor skal rammen ikke længere være gåture, men leg på legepladsen. Så vi dermed kan observere hende i leg, og være nærværende ind i at hjælpe med ideer.

Sammenhæng mellem læringsmiljøet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse

Pigerne fik helt klart et fælles tredje omkring det at gå ture. De elsker det. De har talt om det derhjemme og fået gode oplevelser sammen. De vil altid gerne afsted igen. Pigerne finder hinanden på legepladsen og leger rigtig ofte baby-leg. Pigernes udvikler fantasien og inddrager det udendørs læringsmiljø til at være rammen om hus, senge, skole osv. i deres leg. Pigerne har ikke brug for forud-skabt udstyr til at lege, men bruger hvad de har til rådighed.

Opfølgning

Opfølgningen kommer til at have fokus på pige "T"s legerelationer og hvordan hun har mulighed for at deltage på legepladsen. Forældre inddrages via samtale og opfordres til at lave private legeaftaler for at støtte op om den gode udvikling vi ser. Efter en periode ser vi at pigen leger godt med en anden pige, og er blevet en del af gruppen. Hun søger ikke længere voksne som førstevalg, men formår selv at starte en leg eller relation op.

Videndeling

På stuemøder gennemgår vi ca. 2 gange årligt børnenes relationer til os voksne. Det er vigtigt at alle børn har en god kontakt til mindst 1 voksen, så vi sikrer os at alle børn ses og oplever betydningsfulde relationer – særligt hvis de har udfordringer med at danne alderssvarende relationer. Oplever vi at der er børn der mangler gode relationer, stiller vi os nysgerrigt på hvorfor det er sådan – kan der være særlige udfordringer i

hverdagen for barnet der gør noget ved vores relation? På personalemøder tager vi børn med udfordringer op som emne, og deler vores viden og tanker med hinanden i faglig refleksion. Det kan give nyt syn på et barn, og øge handlemuligheder for at hjælpe.

Øvrige tanker og forståelser

Vi reflekterer jævnligt over, hvordan selv tilsyneladende, små indsatser eller ændringer i vores struktur og rammer kan gøre en stor forskel. I dette tilfælde "ser" personalet, via miniprojektet omkring legegrupper, at en pige har særligt svært ved at deltage i lege med jævnaldrende, og har brug for støtte til at udvikle legekompetencer. Der handles efterfølgende, og følges op med små iagttagelser af pigens sociale udvikling.

Læs også vores [Miniprojekt om: "Legefællesskaber" der](#) også benytter små legegrupper i gruppen til at sikre barnets sociale udvikling.

Sammenhængende børneliv

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Vi arbejder hele tiden med at bidrage til et sammenhængende børneliv. Efterhånden som vi arbejder med dette i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan vi sikrer sammenhæng i børnenes liv og læring, i overgangene mellem hjem, dagtilbud og skoler, samt hvordan vi tilrettelægger vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen.

Beskrivelse af "implementering af minimumsnormeringer 2024"

Uddrag fra Forældre info brev omkring minimumsnormeringer: "I december 2020 indgik regeringen en **aftale om minimumsnormeringer i dagtilbud**. Aftalen træder i kraft fra 1. januar 2024 og indebærer, at der skal være minimum 1 pædagogisk personale til 3 børn i vuggestuer og minimum 1 pædagogisk personale til 6 børn i børnehaver. Normeringen skal følge barnets alder, og børn, der rykkes i børnehave før den 1. i måneden efter de er fyldt 3 år, skal sikres en normering svarende til en vuggestuenormering..." I Faaborg-Midtfyn Kommune har kommunalbestyrelsen truffet beslutning om at fastholde den nuværende aldersgrænse for børnehave, og at børnehavebørn pr. 1. januar 2024 sikres vuggestuenormering indtil den 1. i måneden efter de er fyldt 3 år. Dette indebærer, at kommunen vil tildele børnehaverne vuggestuetakst for indskrevne børn indtil den 1. i måneden efter, de er fyldt 3 år. Den konkrete udmøntning sker som en øget tildeling til alle børnehavebørn.

"Alle daginstitutioner i kommunen skal tilføje et nyt afsnit i de pædagogiske læreplaner under "sammenhængende børneliv", som omhandler organiseringen og arbejdet med de yngste børn, herunder overgangen til børnehave..Institutionerne skal udarbejde et afsnit i deres pædagogiske læreplan under "sammenhængende børneliv", der beskriver procedurer for overgangen til børnehave samt organiseringen og arbejdet med de yngste børn. Det er vigtigt, at man forholder sig til den specifikke målgruppe fra 2 år og 11 måneder til 3 år og 1 måned samt øgede ressourcetildeling for gruppen, således at der kan henvises til afsnittet ved spørgsmål til minimumsnormeringer".

Som noget nyt afprøver vi april 2024 en **Modtagegruppe**. Her tager en pædagog og en medhjælper godt i mod de nye børn og giver de mindste mulighed for at vende sig til overgangen fra det "nære" i dagpleje/vuggestue til det "store" børnehaveliv. Der vil være **færre børn** end på de andre stuer og focus lægges på at **øve toilet/bleskift, lære dagligdagens rutiner at kende, og blive tryk ved at være sammen med nye børn og voksne**. Det giver robusthed til at kunne deltage og udvikle sig i børnehavelivet. Allervigtigst er det dog at give det nye barn mulighed og tid til at knytte sig til en voksen og få en god og tryk relation. I samarbejde med

forældrene aftales det hvordan opstarten skal foregå. Vi oplever at det er godt **at forældrene er med den første tid for at skabe en tryk overgang for barnet**. Mandag-torsdag i tidsrummet kl 8-12 ca. lukker vi døren til resten af huset og fordyber os sammen i leg og små aktiviteter, der understøtter barnets opstart. Fredag har vi fælles dag hvor vi leger fælleslege ude og hilser på alle de andre børn og voksne. Alle dage Kl. 12- ca. 14.30 tilbydes børnene middagslur og derefter eftermiddagsmad og fælles leg med de øvrige børn.

Miniprojekt om: " Grøn stue – en tryk start for de mindste" 2024/25

Miniprojektansvarlig	
Udviklingsfokus Hvad er du/I nysgerrige på at undersøge og afprøve ift. det pædagogiske grundlag og læringsmiljøet?	Vi ønsker at lave en mere rolig opstart for de nye børn der starter i børnehaven. Vi er nysgerrige på om børnene i mindre grupper hurtigere vil finde tryk i børnehavelivet.
Miniprojektets fokus - Hvad handler dit/jeres miniprojekt om? - Hvilke elementer i læringsmiljøet skal miniprojektet bidrage til at udvikle (børnekultur, rutiner, vokseninitierede aktiviteter – leg og fællesskaber)?	Vi har tidligere haft indkøring af nye børn på de to stuer der var i børnehaven. Vi har valgt at åbne en 3. stue, som skal fungere som en slags modtagergruppe for nye børn. Her vil det være en mindre gruppe børn med fast personale. Det vil være en stue, hvor der vil være mindre legetøj, men alt sammen noget som forhåbentligt er genkendeligt for børnene fra deres dagpleje/vuggestue: Duplo, dukker, biler osv.
Projektdeltagere Hvilke børn, medarbejdere, ledere, forældre mv. deltager i miniprojektet?	Vi startede stue med at samle alle børn der er født i 2021. Det betød at de børn vi samlede var en blandet flok med børn fra to forskellige stuer. Det var også meget forskelligt hvor længe børnene havde gået i børnehaven allerede. Fremover vil alle nye børn skulle starte på stuen. Vi er to faste personale på stuen: En pædagog og en pædagogmedhjælper.
Læringsblomsten - Børneperspektiver (Temaer og mål i Læringsblomsten) Hvad forventer du/I, at barnet/børnene vil opleve, erfare og lære, ved at være med i miniprojektet?	Vi forventer at børnene hurtigt finder tryk i de små og rolige rammer der er opsat. Der vil ikke være større børn, som skal tage hensyn til de mindre børn. Vi ønsker at børnene vil have stort mod på børnehavelivet, og ved at de har deres trykke base at søge tilbage til, vil de forhåbentlig have mod til at søge ud og udforske børnehaven.
Læringsblomsten - Professionelt perspektiv (Det pædagogiske grundlag samt temaer og mål i Læringsblomsten) Hvad forventer du/I at opleve, erfare og lære gennem miniprojektet?	I forbindelse med opstarten af ny stue har vi stort fokus på læringstemaet: "Alsidig personlig udvikling". Her lyder nemlig ét af målene: "samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryk og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskabet. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering".

	Vi forventer at opleve at den tryghed vi giver til børnene i en roligere start på børnehavelivet, gør at de får mod til at søge mod de større fællesskaber.
<i>Viden og handlemåder</i> Hvilken faglig viden og særlige handlemåder vil du/I bringe i spil i forbindelse med miniprojektet?	Der blev lavet et lovkrav omkring minimumsnormering. Er blev det vedtaget at der skulle tilbydes en særlig indsats for børn fra 2,11 år og indtil 3,1 år. Skriv fra Faaborg-Midtfyn: <i>“Faaborg-Midtfyn Kommune opfylder lovgivningens krav til minimumsnormeringer. Minimumsnormeringerne bliver opgjort som et årligt gennemsnit for hele kommunen ud fra følgende kriterier:</i> - <i>Børn under tre år og en måned: Mindst 1 pædagogisk personale til 3 børn</i> - <i>Børn over tre år og en måned: Mindst 1 pædagogisk personale til 6 børn”</i>
<i>Plan for miniprojektet</i> Lav en plan for, hvordan miniprojektet helt konkret skal foregå, herunder: - Hvordan vil I dokumentere sammenhængen mellem det læringsmiljø I etablerer og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse? - Hvad skal være i fokus for dokumentationen?	Vi åbner en stue, hvor vi samler de yngste børn. Vi vil skabe en genkendelig hverdag, hvor dagens rutiner bliver tydelig for børnene. Vi vil skabe et roligt miljø, hvor børnene hurtigt vil finde tryghed. Vores værdier og grundlag for at kunne sende børnene videre til de andre stuer var blandt andet at vi havde fokus på: <i>Robusthed Selvhjulpethed (Tæt på) renlig Selvstændighed.</i> Vi ville se at børnene blev mødt i den rette udviklingszone, og vi kunne understøtte deres udvikling bedst muligt i alt det nye der følger med en børnehavestart.
<i>Tidsramme</i> - Hvor, hvornår og hvor længe skal miniprojektet finde sted? - Hvor og hvornår evaluerer I?	Vi ønsker at evaluere modtagergruppen efter ca. et år, sommeren 2025.
EVALUERING EFTER GENNEMFØRELSE	EVALUERING EFTER GENNEMFØRELSE AF MINIPROJEKT
<i>Refleksion over praksis</i> Hvilke nye sanselige erfaringer om samarbejde mellem børn og pædagogisk personale har miniprojektet givet dig/er?	Vi ser at modtagergruppen har haft den ønskede tryghed for de mindste børn, når de starter i børnehaven. Vi oplevede at vi kunne skabe et lille rum omkring barnet. I forbindelse med vores tre-måneders-samtale med forældre, hører vi at forældrene er meget glad for modtagergruppen og

• Hvilke nye erfaringer har I hver især fået om egne måder at reagere og handle på i konkrete situationer i pædagogisk praksis? • Hvilke nye forståelser om udvikling af læringsmiljøet har miniprojektet givet anledning til? • Hvilken viden og hvilke handle måder er du/I blevet nysgerrige på, at arbejde videre med?	det mindre fællesskab, når deres børn starter. Vi får tilbagemeldinger fra nye forældre om at det giver dem ro i maven at vide deres barn skal starte i en lille gruppe, da vi oftest modtager børn fra en dagpleje hvor der er 4- 5 børn. Vi ser at børnene kan skærmes fra de større børn, og den uro der kan føre med dette. Vi ser at børnene kan trække sig på egen stue. Vi så at modtagergruppen blev sårbart i forhold til overgangen til ny stue. Vi oplever at nogle børn (og forældre) oplever det som et ekstra og større skift for barnet. En mor spørger blandt andet via aula om hun skal tage fri fra arbejde, for at barnet får en "ny" indkøring. Fremadrettet er vi i hele huset nysgerrige på hvordan vi kan gøre overgangen fra modtagergruppen og videre ud til en ny stue mindre og mere glidende. Vi har haft det op som et punkt på et personalemøde, hvor alle bød ind med - "Hvad er godt ved modtagergruppen?" - "Hvad mere ville være godt (forandring, ulemper)" - "Muligheder/Løsninger". Dette personalemøde kom der gode snakke ud af, og mange forskellige perspektiver og fokusområder. Helt særlig ordet "rollemodeller" satte tingene i perspektiv. Vi har de yngste i børnehaven for sig selv, og hvem skal de så kunne spejle sig i? Der blev sat fokus på at åbne huset noget mere op, så de yngste børn hurtigt følte sig tryk i det større forum. Vi ser også en udfordring i vores faldende børnetal. Vi oplever børn i modtagergruppen som er klar til at komme videre fra stuen. Samtidig modtager vi ikke ret mange nye børn, og derfor bliver modtagergruppen for lille i forhold til personale og fordeling i huset. Vi oplevede opstarten i gruppen værende nærværende, med ro og tid til at falde til. Med plads og tid til ekstra kram og færre børn pr. voksen. Det lille rum vi etablerede ,var tydeligt en succes. Men overgangen til næste udviklingstrin – på enten blå/gul stue, viste sig at være sværere at gøre glidende og naturlig end vi havde forventet. Her så vi flere udfordringer som vi holder os nysgerrige til og er i gang med at finde muligheder og løsninger på.
<i>Læringsblomsten – Sammenhæng mellem læringsmiljøet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse</i> • Se jeres dokumentation igennem og beskriv:	Vi ser at modtagergruppen skaber det trygge rum, som gør at børnene hurtigt bliver en del af børnehavelivet. Vi oplever en ro på stuen.

• hvor ser du/I, at det læringsmiljø I har etableret, har påvirket børnene? • hvordan har det påvirket børnene?	
<i>Opfølgning</i> • Hvordan, hvornår og med hvem vil du/I følge op?	Vi evaluerer løbende vores pædagogiske tiltag på personalemøder, forholder os nysgerrige til forældremøder, samtaler og dagligdagens små snakke. Vi har en større evaluering af tiltaget august 2025.
<i>Videndeling</i> • Hvordan vil du/I dele viden med kollegaer, leder og samarbejdspartnere i øvrigt?	Se ovenstående.
<i>Øvrige tanker og forståelser</i>	Se ovenstående

Beskrivelse af vores arbejde med overgange.

Vi har forskellige andre tiltag for at sikre den gode trygge overgang fra dagpleje og private passere til børnehave – og senere en god skolestart.

- **Dagplejere og private passere er altid velkomne til at besøge vores børnehave**, og dermed gøre det til et kendt sted. Her kan de give de kommende børnehavebørn mulighed for at møde børn og voksne, se garderobepladser, og lege på legepladsen. Vi oplever flere dagplejere kommer jævnligt og besøger os.
- **Åben Lågekonceptet** – hvor vi har tre særligt tilrettelagte dage, hvor vi inviterer dagplejere og private passere ind i vores hverdag – med eksempler på aktiviteter, legetøj, steder man kan lege og forskellige sange og lege. Vi starter altid med en fælles samling med sang og formiddagsmad. Der gives rum og plads til at udforske legepladsen sammen med sine venner.
- **Barnet i Centrum** - overleveringsmateriale fra dagpleje til børnehave (og børnehave til skole). Her skriver forældre og dagplejere/private passere oplysninger omkring deres barns udvikling 0-2,11 år og om der er særlige områder i barnets opvækst vi skal være opmærksomme på i børnehavestarten.
- **Velkomstfolder.** Når barnet er skrevet op til en plads i børnehaven, sender vi en velkomstfolder med oplysninger om vores hverdag. Her opfordres forældrene til at kontakte børnehaven for at aftale en besøgsdag til første møde med barnets kommende kontaktpædagog og børnehave.
- **Det første møde:** Ved besøget vises forældre og barn rundt, og pædagogen fortæller om hverdagen. Sammen udfyldes kartotekskort med barnets stamoplysninger, og forældre får mulighed for at fortælle om deres barn, og om der er særlige områder der skal tages hensyn til. Pædagogen

modtager "Barnet i centrum", og kan stille forældre opklarende spørgsmål. Der aftales hvordan opstarten i børnehaven skal foregå. Ex. opfordres forældre til at være med den første dag, gerne flere for at sikre den trygge overgang.

- **Opstart:** Når barnet er startet, holder vi i den første tid daglig dialog om hvordan det går. Efter noget tid, når vi kan se at barn og forældre er faldet til bliver det mere ved behov. Hverdagen tilrettes, så der er mulighed for at barnet kan være med i mindre grupper, sammen med jævnaldrende og en fast pædagog. Hen over dagen, er der ligeledes tidspunkter hvor barnet er med i det "store fælles" så barnet møder flere pædagoger end den faste på stuen, og andre børn. Når barnet har gået ca. 3 måneder i børnehaven, afholdes forældre samtale.
- **3. månederssamtale:** Pædagog. Leder og forældre mødes og har en dialog om barnets opstart. Forældre har mulighed for at dele deres oplevelse af opstarten, og pædagogen fortæller om hvor barnet er lige nu i opstartsfasen.
- **Fødselsdag:** Når barnet fylder år, inviteres forældre til at komme med og opleve barnet i deres nye hverdag. For nogle er det en meget stor dag og kan virke overvældende – for andre er det sejt at "blive stor" lige som de andre børnehavebørn. Uanset hvad så er det altid dejligt at få "besøg" af mor og far i den nye børnehave.

Året inden skolestart planlægges særlige storegruppe-aktiviteter for børnene. Forældre informeres yderligere om hvordan tiden tilrettelægges, når tiden nærmer sig. Vi igangsætter aktiviteter og læringsrum, der imødekommer de store børns kommende skift til skolelivet – og sætter dermed rammen for den gode overgang videre. Ydermere har vi:

- **Besøg hen over året** på skolens legeplads, skole biblioteket, skoleskuespil.
- **Forældresamtaler:** Vi inviterer forældre til samtale omkring deres barns udvikling og trivsel **midtvejs i børnehavetiden**. Her laves der aftaler om tiltag der skal arbejdes med, indtil barnet er i den ældste gruppe. Inden barnet starter forårs-sfo afholdes der ligeledes **før-skole samtale**, hvor der også her kan aftales særlige tiltag. Her sættes også ord på tanker om evt. skoleudsættelse.
- **At være i storegruppen:** De største børn laver forskellige aktiviteter, der er med til at gøre dem robuste og udvikle deres kompetencer så de får den bedst mulige start på skolelivet. Det kan være små opgaver der kræver koncentration, ture ud af huset, øve at arbejde i grupper mv.
- **Forældremøde:** Der afholdes forældremøde for kommende skolebørns forældre, hvor de møder skoleleder, 0.kl. lærer og hører lidt om hverdagen i skolen. Personalet der følger med i forårs-sfo fortæller om hvad der skal ske de par måneder.
- **Inden forårs-sfo –** børnene besøger skolen/sfo og møder pædagoger/ 0. kl. lærer og ser hvor deres nye garderobeplads og lokale er.
- **Forårs-sfo.** Før-skole børnene flytter dagligdagen til skolens sfo omkring 1. april, hvor de har det meste af dagen sammen med kendte voksne (fra børnehaven), den resterende tid møder de sfo personale og børn i morgen sfo og eftermiddagsmodul. I forårs sfo øver børnene sig på at være i skole, hvor hører madpakken til, hvor er wc'et, hvem kan man få hjælp af ved behov.
- **Barnet i centrum.** Pædagogen reviderer overleveringsskemaet, så der gives god overlevering til kommende 0. kl lærer. Ved særlige behov inviteres forældre med til overleveringssamtale.

Du kan læse mere om hvordan børnenes medbestemmelse i storegruppen inddrages i tiden inden overgangen til forårs-sfo her: [Miniprojekt om: "Børnemiljø og medbestemmelse - storegruppe"](#). Du kan læse om vores opstartsgruppe her [Miniprojekt om: "Grøn stue – en tryk start for de mindste" 2024/25](#)

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Her på vores hjemmeside kan du læse om nogle af vores traditioner og aktiviteter ud af huset Børnehaven Broholm - fmk

Vi arbejder hele tiden med *Inddragelse af lokalsamfundet*. Efterhånden som vi arbejder med dette i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan vi inddrager lokalsamfundet i arbejdet med at skabe trygge og udviklende læringsmiljøer for børnene.

Miniprojekt om: ”Natur og udeliv – ude og hjemme”

I vores lokalmiljø er vi heldige at have god tilgang til flere små naturmiljøer. Vi kan gå til en lille sø, hvor vi bl.a. finder haletudser, diverse insekter og oplever overgangen mellem mark og krat/skov. Turen dertil går forbi den lokale skole hvor vi hilser på gamle børnehavenvenner, og titter over hækken til den store legeplads der hører til. Vores lokale kirke har plantet en vild blomstereng til gavn for bier og insekter, hvor vi af og til går tur, og snakker om blomster, og menneskers liv og død. Vi passerer den lokale Brugs, hvor vi kan købe blomsterfrø til vores køkkenhave og bede i børnehaven. En kort bustur væk kan vi fordybe os i skovens stille ro med høje træer, vandløb og grusveje med grøftekanter. Med mange landbrug omkring os, har vi desuden marker med diverse kornsorter og planter. På vores egen store legeplads har vi indrettet mange små hemmelige steder, hvor der er plads til bænkebidere og regnorme, huler og hemmeligheder. Dette miniprojekt beskriver vores arbejde med at vække børnenes interesse i de små grønne læringsmiljøer i vores lokalområde og i børnehaven.

Personalets udviklingsfokus

Vi ønsker at alle børn får en erfaring med naturen og udelivet, samt de dyr og insekter man kan finde i den danske natur. Vi ønsker at udvikle børnenes nysgerrighed i forhold til de omgivelser vi befinder os i, både på legepladsen og uden for børnehaven. Vi er i denne forbindelse nysgerrige på børnenes tilgang til naturen og de dyr/insekter vi finder i den danske natur. Vil der evt. være forskel på børnenes opfattelse af naturen afhængigt af kultur og personlig dannelse?

Her tænker vi på om børnene er blevet præsenteret for naturen og insekterne/dyrene derhjemme, og hvilken tilgang de har til dette. Vi tænker også om nogle børn kunne have nogle sansemæssige udfordringer, fx den taktile-sans, når vi skal røre ved insekter, jord m.m., og om nogle børn er bange for insekterne.

Miniprojektets fokus

Vi arbejder med planter og krible-krable tema, således at børnene får et kendskab til planter, og deres vækst, samt de insekter og dyr man kan finde i den danske natur. Vi vil herunder komme ind på nogle af insekternes funktion, samt hvilke planter der kan være spiselige (fx grøntsager). Vi vil desuden også arbejde med at få sanserne i spil, ved at røre, smage, dufte osv.

Vi har en forventning om at miniprojektet vil bidrage til udviklingen af børnenes forståelse af natur, udeliv og science. Derudover har vi en forventning om at udvikle børnenes egne interesser og initiativer, herunder

dannelse, alsidig personlig udvikling og trivsel. Vi ønsker derfor også at se en udvikling i de børneinitierede lege/aktiviteter.

Vi vil bruge div. Opslagsværker til at finde frem til hvilke insekter vi har fundet. Børnene skal være med til at finde frem til hvilken plante eller insekt vi har fundet. Derudover vil vi finde inspiration, til aktiviteter i naturen, som kan gøre børnene trygge, afprøve fælder til at samle insekter osv., i bogen "Udepædagogik – Naturligvis". Bogen beskriver bl.a. at børn som er vant til at være i et varieret landskab, udvikler sig bedre på balancen, koordination og deres styrke. Dette vil hjælpe børnene med at være bedre forberedt på livets udfordringer.

Projektdeltagere

Miniprojektet vil inddrage alle fra Blå Stue – både personale og børn. Børn fra andre stuer vil desuden kunne følge med når blå stues børn udforsker på egen hånd efterfølgende.

Læringsblomstens temaer og mål – Børneperspektiver

Vi forventer at børnene vil udvikle sig gennem **alsidig personlig udvikling**, herunder udvikling af personlige grænser og dannelse. Fx at man tør at røre ved de insekter man finder, og at det er trygt og sikkert. Men også at man får et kendskab til naturen og nogle af dens elementer. Vi forventer ligeledes at arbejde med **natur, udeliv og science**, herunder udforskning af naturen, planterne, insekterne og de dyr vi kan finde. Vi har desuden også en intention om at skabe matematisk opmærksomhed, samt at give børnene en viden om, og erfaring med naturen.

Vi forventer også at udvikle **krop, sanser og bevægelse** ved at udforske naturen sansemæssigt, fx skal vi prøve at røre ved forskellige ting, som jord, planter og insekter. Vi skal smage på hjemmedyrkede grøntsager, og se på de flotte farver, samt dufte til de forskellige dufte og lugte der er i naturen. Derudover skal vi bruge kroppen i naturen, vi skal lege nogle kropslige lege og lave nogle kropslige aktiviteter i naturen, samt forskellige sansemæssige aktiviteter.

Vi forventer desuden også at se en udvikling i **kommunikation og sprog**, da vi vil tale om de forskellige ting vi arbejder med undervejs i dette projekt. Herunder har vi en forventning om at nogle børn vil lære nogle nye ord og begreber om naturen, fx navnene på de insekter vi finder, eller navnene på de planter vi finder.

Vi vil under miniprojekt lave forskellige aktiviteter med børnene, som passer til det valgte projekt. Derudover vil vi have et fokus på at skabe læringsmiljøer for børnene med samme emne i dagligdagen, fx ved at give dem muligheden for at finde insekter, samle dem i små terrarier og have muligheden for at slå viden om insektet op i en bog, sammen med en voksen.

Derudover vil vi opfordre til børneinitierede lege og aktiviteter om/i naturen, således at børnene for muligheden for at arbejde videre med dette på forskellige tidspunkter i løbet af dagen.

Læringsblomstens pædagogiske grundlag, temaer og mål – Professionelt perspektiv

Vi forventer at lære noget om de forskellige insekter og planter sammen med børnene, da vi ser projektet som en fælles læringsproces. Derudover forventer vi at lære noget om de deltagende børn i projektet, om deres individuelle kultur, personlige dannelse og deres normer i forhold til naturen. Fx hvordan det enkelte barn reagerer på insekter som edderkopper og biller, samt om det er muligt at ændre på denne. Vi forventer desuden at skabe en tættere relation til det enkelte barn, gennem en fælles oplevelse og læring.

Evaluerings af Miniprojektet

Refleksion over praksis

Mini-projektet har givet os, som personale, en god mulighed for at danne relationer til børnene på en anderledes måde. Vi oplever at "Det fælles tredje" har dannet rammen for nye relationer, samt givet

muligheden for at få nogle gode snakke, ny viden og sanselige erfaringer.

Dette kunne eks. ske ved at slå et insekt op i en bog, i samarbejde med et eller flere børn. Vi har følt på de forskellige insekter vi har fundet, vi har kigget på dem, og læst om deres udvikling, samt hvilken føde de indtager.

Vi har, som personale, været gode til at hjælpe hinanden i situationer hvor man er fordybet sammen med et barn. Dette kunne fx være en voksen som graver og planter sammen med en gruppe børn. Mens de graver finder de en masse larver, som ingen umiddelbart genkender. Mens en gruppe af børn nærstuderer og sanser larverne, går en kollega fluks i gang med at slå larverne op på en pc, sammen med en anden gruppe børn. Dette oplevede vi som værende givende i vores læringsmiljøer, da vi i sådanne situationer kunne forblive fordybet sammen med den gruppe af børn man havde fundet et "fælles tredje" sammen med. Man fik desuden også inddraget flere børn og personaler i læringsrummet på denne måde.

Sammenhæng mellem læringsmiljøet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse

Vi ser fx at:

- **Social udvikling:** Børnene har dannet nye og andre relationer gennem projektet, da de har fundet en fælles interesse og/eller noget de kunne dele med hinanden på en anderledes måde, end de ellers har været vant til.
- **Alsiddig personlig udvikling:** Børnene har udviklet sig personligt, overvundet egne grænser, turde prøve nyt og er blevet mere modige.
Fx var nogle bange for edderkopper i starten af projektet, men endte med at holde en edderkop i hånden i slutningen af projektet. Barnet lærte at edderkoppen ikke var farlig, og at den ikke kunne gøre skade på os mennesker.
- **Natur, udeliv og science:** Børnene har udforsket naturen, og de dyr/insekter vi har kunne finde i naturen. Børnene er blevet mere nysgerrige på både planter og dyr. Fx har vi oplevet at nogle børn er blevet interesseret i hvad vi kan bruge planterne til, og om de evt. kan spises? Andre børn er blevet nysgerrige på insekternes funktion, fx hvorfor vi skal passe godt på bierne og ormene? Andre børn igen er blevet nysgerrige på blomsterne og insekternes navne.
- **Krop, sanser og bevægelse:** Børnene har udviklet sig på dette punkt, da de har haft kroppen i spil, når de har udforsket naturen.
Fx har nogle børn lært at bruge en spade, når man skal grave i jorden for at finde orme og larver. Nogle børn har lært at bruge en pincet, hvis man ikke havde lyst til at samle et lille insekt op med fingrene. Børnene har skulle balancere og styre fiskenet, når vi har fisket i søen.

Opfølgning

Vi sørger for at der altid er materialer til at undersøge naturen, ex. fiskenet, terrarier, pensler, små forstørrelsesglas, og relevante apps på Ipad, samt litteratur der kan understøtte vores arbejde med natur. Vi er nysgerrige på hvilke små grønne læringsmiljøer, der ellers kan være i vores lokal og nær-område.

Videndeling

Imens vi har haft dette tema, har vi gjort meget ud af at være synligt i gang ude på legepladsen, enten med klargøring til tur, eller aktivitet – eller ved at finde terrarier frem og gå rundt sammen med flere børn og undersøge. Det har vagt interessen hos både andre stuer og øvrigt personale – der har delt blå stues begejstring når vi ex. fandt et "nyt" dyr. Dermed har vi vagt naturinteressen hos mange flere end de oprindelige deltagere.

Øvrige tanker og forståelser

Ved at sætte et miniprojekt i gang, der både tager udgangspunkt i det helt nære trygge miljø på legepladsen, og det lidt større i skov og krat ude for lågen, skaber vi rum for fordybelse og engagement i vores natur i lokalmiljøet. Når børnene møder en bænk der er gået i stykker, nær vores lille sø – bliver de forargede; ”hvorfors passer folk ikke på vores sted”. Når de ser blomster være knækkede bliver de ærgerlige over vi ikke får set dem springe ud eller sætte frø. Når vi italesætter de små grønne naturmiljøer som ”vores”, bliver det vedrørende og børnene engagerer sig personligt i lokalmiljøet. Det kan give et godt grundlag for en dybere forståelse af natur og miljø, økologi og menneskers ansvar.

Du kan læse mere om vores arbejde med Natur, udeliv og Science i [2\) Miniprojekt om: ”Høstemne – med mange temaer i spil”](#).

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

"Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Vi har hele tiden fokus på *Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø*. Efterhånden som vi arbejder med dette i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan vi inddrager børnenes oplevelser og perspektiver, når vi løbende vurderer og udvikler kvaliteten af børnemiljøet, som en del af arbejdet med at skabe trygge og udviklende læringsmiljøer.

Beskrivelse af projekt: "Børnemiljøvenner"

I 2023/24 deltager 3 pædagoger samt leder i "Projekt Børnemiljøvenner – sammen om hverdagen i dagtilbud" – igangsat af DCUM (Dansk Center for Undervisning). Målet med projektet er at; personalet igennem bl.a. etablering af en *materialesamling/pædagogisk værktøjskasse*, har focus på:

- At pædagogisk personale i daginstitutioner klædes på, til at tilrettelægge og gennemføre inddragende pædagogiske forløb.
- Sikre systematisk inddragelse af børn, i forbindelse med forhold der vedrører deres børnemiljø.
  - At børn oplever medbestemmelse i forhold til, hvordan hverdagen tilrettelægges og udformes.

Der udarbejdes som nævnt ovenover en "værktøjskasse" med konkrete pædagogiske værktøjer der understøtter dagtilbuds arbejde med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø.

Værktøjerne skal være lettilgængelige og legende. Dermed er ønsket at:

- Pædagogisk personale får nye måder at arbejde med børneinddragelse på.
- Understøtte børns demokratiske dannelse.
- Sikre børns medbestemmelse og indflydelse på deres hverdagsliv i dagtilbuddet.

For at sikre det gode børnemiljø, afprøves "Dagtilbudstermometeret" – et slags spørgeskema-app for børn, der giver dem mulighed for at svare på hvordan de ser børnemiljøet i børnehaven.

Resultatet af det, gennemgås af pædagogerne, og inddrages i vores hverdag, når vi etablerer nye læringsrum, og sikrer os at børnehaven er et rart sted at være. Ét af de punkter vi er blevet mere opmærksomme på er hvordan vi sikrer os at børnene bliver inddraget i deres hverdag. Nogle områder er fastlagt af os voksne (Ex. bleskift, oprydning til rengøring, håndvask inden spising mv.) Vi ser dog flere områder hvor vi gerne vil inddrage børnene

mere. Ud fra DCUM's "Inddragelsestrappe" vil vi arbejde med at bevæge os opad, og være nysgerrige på hvor mange forskellige steder vi kan inddrage børnene i beslutningsprocesser – og hvilken læring det kan give os og børnene.

Vi har arbejdet med forskellige temaer i huset, bl.a. har vi lavet et "sokkedyr" sammen med børnene, der kan hjælpe dem med at sætte ord på deres oplevelse af børnehaven. Herunder kan man læse om de største børns arbejde med børnemiljø og medbestemmelse.

Miniprojekt om: "Børnemiljø og medbestemmelse - storegruppe"

Miniprojektansvarlig	Pædagogisk personale på Rød stue (storegruppen)
Udviklingsfokus Hvad er du/I nysgerrige på at undersøge og afprøve ift. det pædagogiske grundlag og læringsmiljøet?	Børnenes følelse af medbestemmelse
Miniprojektets fokus - Hvad handler dit/jeres miniprojekt om? - Hvilke elementer i læringsmiljøet skal miniprojektet bidrage til at udvikle (børnekultur, rutiner, vokseninitierede aktiviteter – leg og fællesskaber)?	Efter alle børn har svaret på dagtilbudstermometret stod det klart, at mange børn har en følelse af ikke at være med til at bestemme over deres hverdag i børnehaven. Vi vil gerne ændre vores tilgang til planlægning af temaer og huske at tage børnene med på råd. Hvordan øger vi vores børneinddragelse? Hvordan gør vi det tydeligt for børnene, at aktiviteter og planlægning tager udgangspunkt i deres meninger og ideer?
Projektdeltagere Hvilke børn, medarbejdere, ledere, forældre mv. deltager i miniprojektet?	Rød stues voksne og børn

<i>Læringsblomsten - Børneperspektiver</i> (Temaer og mål i Læringsblomsten) Hvad forventer du/I, at barnet/børnene vil opleve, erfare og lære, ved at være med i miniprojektet?	"At have værdi i mig selv, når jeg deltager i fælles beslutninger" " at have erfaring med sociale positioner og demokratiske processer"
<i>Læringsblomsten - Professionelt perspektiv</i> (Det pædagogiske grundlag samt temaer og mål i Læringsblomsten) Hvad forventer du/I at opleve, erfare og lære gennem miniprojektet?	"Fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse." Vi forventer at kunne mærke børn, som tør at bidrage med deres personlige mening. Vi forventer at blive udfordret på at tage stilling til hvordan hverdagen skal formes og hvad vi skal lave, når børnene skal komme med input og vi skal øve os på at tage imod dem og hjælpe til, at de bliver til virkelighed.
<i>Viden og handlemåder</i> Hvilken faglig viden og særlige handlemåder vil du/I bringe i spil i forbindelse med miniprojektet?	Samtaler om medbestemmelse til børnemøder i forbindelse med DCUM projekt. Lade børnene få erfaring med medbestemmelse og demokrati gennem afprøvning. Små grupper og en større helhed. Vi vil rammesætte, hvad børnene kan bestemme, da aldersgruppen endnu ikke kan konsekvensberegne
<i>Plan for miniprojektet</i> Lav en plan for, hvordan miniprojektet helt konkret skal foregå, herunder: - Hvordan vil I dokumentere sammenhængen mellem det læringsmiljø I etablerer og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse? - Hvad skal være i fokus for dokumentationen?	Give børnene valgmuligheder. Dele små grupper, som hver får en dag, hvor de selv skal finde på og planlægge indholdet. Her har vi fokus på at det umulige faktisk er muligt. Her skal evalueres med børnene både i den lille gruppe og med alle de andre. Vi vil øve os i hverdagsrutiner: Vi har prøvet at voksne bestemte hvem man sidder ved siden af til samling. Vi vil lade børnene bestemme, mens vi sætter en ramme som hedder at piger sidder ved siden af drenge og omvendt. Vi vil afprøve frit valg i aktiviteter, hvor børnene selv bestemmer rækkefølgen af nogle givne aktiviteter. Frit valg om at være inde eller ude

	Til slut afholder vi børnemøde, og tager temperaturen på børnenes følelse af at være med til at bestemme.
<i>Tidsramme</i> - Hvor, hvornår og hvor længe skal miniprojektet finde sted? - Hvor og hvornår evaluerer I?	December 23- april 24
EVALUERING EFTER GENNEMFØRELSE	EVALUERING EFTER GENNEMFØRELSE AF MINIPROJEKT - <i>Evaluering bliver indsat når projektet er slut.</i>

Evaluering af Miniprojektet

Da vi fortsat er i gang med mini-projektet udfyldes evaluering på et senere tidspunkt.

Imens du venter, kan du læse om, hvordan vi inddrager børnenes forståelse af deres egen følelser i sociale sammenhænge i [1\)Miniprojekt om: "Roligrummet – fra Rod til Ro](#) eller blive endnu klogere på hvordan børns overgang fra aktivitet til spisesituation understøttes af pædagoger i [Miniprojekt om: "Afslapning giver ro i overgange"](#).

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Som tidligere beskrevet, har vi i Faaborg-Midtfyn kommune udviklet et værktøj - *Læringsblomsten*, som hjælper os med at holde styr på de lovfastsatte temaer og mål i den pædagogiske læreplan, når vi planlægger vores hverdag med børnene og reflekterer over sammenhængen mellem de pædagogiske læringsmiljøer vi skaber og børnenes læring.

Her kan du få en præsentation af [Læringsblomsten](#)

På de følgende sider folder vi læringsblomsten ud, idet vi gennemgår læreplanens 6 indholdstemaer og de 12 mål. Under hvert tema finder du eksempler på, hvad der kendetegner de læringsmiljøer, som personalet stræber efter at skabe, samt hvad børnene skal have mulighed for at opleve i deres hverdag sammen med kammerater og personale.

I afsnittet om evalueringskultur, kan I læse mere om, hvordan vi evaluerer vores pædagogiske praksis og følger op, så vores læringsmiljøer bedst muligt understøtter børnenes brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.

Alsidig personlig udvikling

"Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Her kan I se nogle pejlemærker for, hvordan vi arbejder med vores pædagogiske læringsmiljø, så det tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og understøtter de to pædagogiske mål for temaet *Alsidig personlig udvikling*, i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Som pædagogiske medarbejdere skaber vi miljøer

- der er præget af omsorg og tryghed samt appellerer til nysgerrighed
- der understøtter samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale samt børn imellem
- hvor alle udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden gennem leg og aktiviteter – på tværs af alder, køn, social og kulturel baggrund

Børnene i vores dagtilbud skal opleve

- at have mod på livet samt erfaringer med sociale positioner og demokratiske processer
- at være nysgerrige og føle sig trygge i verden, så de kan holde fast, prioritere og fordybe sig med tillid til egne potentialer
- at kunne engagere sig samt lege og deltage i forskellige fællesskaber, hvor de kan få hjælp til at regulere deres følelser og håndtere både med- og modgang

Efterhånden som vi arbejder med temaets mål i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan arbejder med børnenes brede læring med særligt fokus på deres alsidige personlige udvikling.

1)Miniprojekt om: "Roligrummet – fra Rod til Ro – 2024/25"

Personalets udviklingsfokus

At ændre et rum fra rod til ro. Vores gamle "sprogum" er hen ad tiden blevet til et roderum, med depot af forskellige materialer og legetøj, samt en reol fyldt med både gammelt, forældet og nyt sprogmateriale uden system. Vi ønsker at etablere et slags børnebibliotek eller "low arosal-rum" hvor børn kan finde ro og fordybelse – et rum børnene må bruge hver dag, også uden voksne. Vi ønsker det skal være et rum, hvor børn kan øve sig i at lave aftaler, og have en god stund i et selvvalgt børnefællesskab eller kunne trække sig alene.

Miniprojektets fokus

Vi så behov for at kunne skabe mere ro omkring oplæsning samt et sted hvor børn der kommer tidligt kan "lande". Desuden ønsker vi at rummet kan være et særligt sted hvor et par kammerater kan få lov at spille et spil eller hygge med en bog – uden forstyrrelser fra andre. Der skal ikke være legetøj i rummet – da det ikke er det formålet er her. Det vil være bøger og vendespil, samt sorteringsspil tilgængeligt. Vi har desuden focus på at bruge hele huset, så der tilbydes muligheder for aktive lege, vilde lege, spil og fordybelse, bygge og skabe, krea og læsning mv.

Vi ønsker bogkasser opsat til alders-sorterede bøger, og materiale til dialogisk læsning - så det ikke er i børnehøjde, og dermed kan være svært at holde i system. Der er et stort udbud af sprogstimuleringsmaterialer – det flyttes til "pædagogisk værksted" som er et voksenrum. Køkkenindretningen påvirkes desuden, da sofa og bogreol flyttes ind i roligrummet.

Vi dokumenterer via fotos, og små praksisfortællinger der indsamles på en planche til evaluering.

Projektdeeltagere

To pædagoger fra hver sin stue er tovholdere. De har begge været afsted på kompetenceforløb omkring indretning af lærings og legerum. Det øvrige personale er deltagere i at afprøve og evaluere (efter en afprøvningsperiode på en måned). Børnene er inddraget undervejs i processen, ved observationer af deres øvrige leg, samt under etableringen. Efterfølgende er rummet til rådighed for alle, både børn, voksne og eksterne samarbejdspartnere som ex. Tale-Høre konsulent.

Læringsblomstens temaer og mål – Børneperspektiver

Dannelse/børneperspektiv: At der er plads til forskellighed- både til vilde og stille lege. At vi respekterer børns behov for at "lade op" og trække sig fra det store fællesskab. At det er godt for børne udvikling at øve sig i at mærke sig selv. At der kan være forskellige regler i forskellige rum (med /uden legetøj)

Kommunikation og sprog: rummet giver mulighed for at børn og voksne kan sidde og læse eller spille spil i ro uden fysiske eller visuelle forstyrrelser rundt om. Det er ligeledes oplagt til dialogisk læsning eller små relations grupper med guidning af voksne.

Kultur, æstetik, fællesskab: Rummet giver mulighed for at kunne dykke ned i litterære emner, og lave forløb udfra ex. Eventyr, bruge dukke teater mv. i en læringsprocess. Rummet giver mulighed for fællesskab i børnegruppen.

Pædagogisk læringsmiljø: Rummet giver mulighed for at man som voksen kan planlægge og udføre små forløb, for enkelte børn der har brug for noget særligt. Der er ro til dialogisk læsning, plads til at øve ord via vendespil, eller øve vedholdenhed med puslespil – uden forstyrrelser fra andre børn omkring os.

Social udvikling: Der kan være forskellige rammer og regler rundt om i børnehaven. Det er vigtigt at børn lærer at kunne agere i den forskellighed, da det er en del af det samfund de vokser op i. Rummet kan både "reserveres" af få børn eller være tilgængeligt for alle – det kan være svært at forstå, og kræver øvelse.

Læringsblomstens pædagogiske grundlag, temaer og mål – Professionelt perspektiv

At vi gennem et teoretisk fundament kan etablere værdifulde lege og læringsmiljøer, hvor vi kan se at børn og voksne udvikler sig og trives. At vi formår at formidle vores nye viden til kollegaer og delvis forældre når vi præsenterer rummet. At vi løbende evaluerer ud fra et teoretisk og observerende udgangspunkt, og justerer efter faglige overvejelser. Vi afprøver indretningen og "reglerne" i Roligrummet en måned - og evaluerer derefter på det vi observerer. Hvis rummet fungerer ønsker vi at det skal forblive permanent. Hvis ikke vil vi stille os nysgerige til hvorfor, og om vi kan ændre noget så det fungerer.

At vores hus fungerer bedre samlet set, ved at kunne tilbyde rum for forskellighed – og at vi formår at bruge rummet til det. De to tovholdere har været afsted på et kompetence-forløb "Fællesskabende lege- og læringsmiljøer", hvor et teoretisk grundlag er blevet etableret, via praksisfortællinger, oplæg og litteratur. Den viden har dannet udgangspunkt for tilblivelsen af et "low-arousal-rum" hvor alle kan opleve at kunne fordybe sig og finde ro alene eller sammen med en ven eller voksen.

Evaluering af Miniprojektet

Refleksion over praksis

Det er vigtigt at vide præcis hvad man vil med et rum, hvis det skal have tydelig script (altså signalere til alle hvad man kan i rummet) - og navngive det, så alle ved det.

Det tager overraskende lang tid at rydde op, sætte på plads, måle op og afprøve indretning. Hvad fungerer praktisk, visuelt, i børnehøjde, for forældre mm. En anden gang vil vi sætte mere tid af i opstartsprocessen for at komme godt fra start og involvere børnene endnu mere.

Vi forsøgte at fusionere vores "Bogglad-børnebibliotek" med Roligrummet – da det gav mening at have bøger der. Dog erfarede vi at forældre og børn ikke længere lånte bøger med hjem, og at den del blev helt passiv. En anden gang er det vigtigt at informere tydeligt til forældre om ændringer - de har ikke nødvendigvis tid til selv at "opdage", når vi rykker rundt. Vi flyttede efterfølgende "bogglad" bogreolen ud i køkken-alrummet igen.

Vi har i huset glæde af at have to lokaler til mødeafholdelse, og eksterne samarbejdspartnere (tale-hørekonsulent, ergoterapeut mv.). Ved at inddrage Roligrummet mistede vi et rum med den mulighed – det har vi erfaret hen over vinteren ikke er holdbart – og udskifter derfor møblement så det tilgodeser både børn og voksne.

Da vi rokerede rundt påvirkede det køkken-alrummet. Det har været godt at skabe plads til et gulvtæppe med legetøj ved siden af spisebordet – det gør rummet mere åbent og giver børnene mulighed for at lege på gulvet. Dog udtrykker nogle at det hyggelige i køkkenet med en sofakrog og bøger, ikke er så meget til stede længere. Det vil vi forsøge at have focus på fremadrettet.

Evaluering juni 2025: Efter en længere periode at have afprøvet forskellige muligheder i "Roligrummet" valgte vi at flytte sofa ud, og i stedet have focus på et rum der indbyder til fællesskab og spilhygge – det fungerer godt når der er voksne til at guide. Rummet italesættes "roligrummet" og vi snakker om hvad man

kan der inde. Vi bruger ligeledes rummet til møder, sprogstimulering/vurdering samt personalets "kontor arbejde". Dermed opnåede vi ønsket om et alsidigt rum. Vi har ligeledes erkendt at rummet ikke ligger optimalt til at bruge som "børnebibliotek" og at vi derfor skal tilrettelægge vores læringsrum i det øvrige hus, så der er mulighed for fordybelse i ex. En stille krog og bøger ligger tilgængeligt. Rummet kan dog fint bruges til ex. Dialogisk læsning når de øvrige grupper er på deres stuer og der er ro omkring.

Sammenhæng mellem læringsmiljøet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse

Vi ser at rummet bliver brugt når de voksne åbner døren og tænder lys. Det er fortsat nyt at det kan bruges – derfor ved alle børn ikke helt hvad man skal der. Vi ønsker at afprøve at små grupper fra stuerne besøger bruge rummet og lære det at kende. Børnene udtrykker glæde og forundring over et "dagligstue - hygge rum" med lyskæde, sofa og planter – de kan tydeligt se at det her er anderledes end stuens mange legetøjsmuligheder. Vi oplever at børnene, særligt om morgenen er meget glade for at kunne trække sig derind. Det er vigtigt at de voksne bevarer stemningen i rummet - så det ikke bliver til vilde hulelege eller gymnastikrum – det afholder nemlig andre fra at søge ro der.

Det er vigtigt at lære børnene gode vaner i rummet, så spil ex. Ikke bare smides rundt men man sætter sig med dem. De voksne skal støtte op om at det ikke er et rum til vilde lege.

Opfølgning

Vi har løbende evaluering på en planche til formålet. Desuden fælles evaluering på p møde. Børnene er blevet inddraget i hverdagen ved samtale med spørgsmål omkring rummet. Vi har været løbende på kursus hen over et halvt års tid og har derfor kunne evaluere på processen løbende, med et hold af andre pædagogisk personale samt undervisere. Alle personaler skal afsted ad åre, på samme kompetencekursus – derfor vil der naturligt opstå muligheder løbende for sparring ift. Lege- og læringsmiljøer.

Videndeling

Vi introducerede vores tanke omkring rummet på et fælles personalemøde og fortalte hvordan vi ønsker det skal bruges. Vi vil gerne formidle samme viden til forældre. Vi ønskede at lave en "grand opening" men nåede det ikke pga. Ferieafholdelse og juleemne.

Øvrige tanker og forståelser

Den teoretiske viden fra kompetencekursus bruges også ind i huset i andre områder. Ex. Er vi blevet nysgerrige på børnenes muligheder for vild leg, hvor de kan eksperimentere med hvad kroppen kan ex. I høj fart på en mooncar eller lignende.

Læs mere om børns medbestemmelse ind i deres hverdag under [Beskrivelse af projekt: "Børnemiljøvenner"](#). Læs mere om vores tilrettelæggelse af læringsmiljøer og Gul stues Wellness og afslapningsforløb under [Pædagogisk læringsmiljø](#).

2) Miniprojekt om: "Høstemne – med mange temaer i spil"

Dette miniprojekt beskriver fortrinsvis arbejdet med natur, udeliv og science. Det viser dog også tydeligt hvordan vi i praksis arbejder med mange forskellige læreplanstemaer på kryds og tværs samtidigt. Det gør vi, da børn er forskellige og er meget forskellige steder i deres udvikling uanset alder. Derfor inddrager vi ofte andre temaer, for at drage fordel af det barnet i forvejen er god til, og bruge det som grobund for det der kan være nyt eller svært. Herunder beskrives det ligeledes hvordan vi kan se at et emne udfolder sig når vi følger barnets spor og bliver inspirerede sammen undervejs.

Personalets udviklingsfokus

Vi ønsker at alle børn får en erfaring med naturen og udelivet, samt en forståelse for årets gang. Dette kunne fx være skift af årstider og hvilken sæson vi befinder os i. Vi ønsker at udvikle børnenes nysgerrighed i forhold til de omgivelser vi befinder os i, både lokalt og i det generelle samfund. Vi er i denne forbindelse nysgerrige på børnenes tilgang til alle de frugter, grøntsager og korn man kan finde i den danske natur.

Her tænker vi på om børnene er blevet præsenteret for forskellige former for høst derhjemme. Dette kunne være høsten af frugt, grøntsager eller korn, samt hvad man kan bruge disse råvarer til. Vi er også nysgerrige på om nogle børn kunne have nogle sansemæssige udfordringer, fx den taktile-sans, eller med smagssansen, når vi skal røre ved og smage forskellige planter, grøntsager, frugt og korn.

Miniprojektets fokus

Vi arbejder med temaet høst, således at børnene får et kendskab til planter, og deres vækst, samt de ting man kan gro i sin egen have, på en mark osv., i den danske natur. Vi vil herunder høste nogle ting selv, samt bruge de råvarer vi får ud af høsten. Til sidst vil vi smage på den mad vi har produceret sammen med børnene. Vi vil desuden også arbejde med at få sanserne i spil, ved at røre, smage, dufte osv.

Vi har en forventning om at miniprojektet vil bidrage til udviklingen af børnenes forståelse af natur, udeliv og science. Derudover har vi en forventning om at udvikle børnenes egne interesser og initiativer, herunder dannelse, alsidig personlig udvikling og trivsel. Vi ønsker derfor også at se en udvikling i børnenes tilgang til den mad vi laver, og smager på sammen.

Vi vil under miniprojekt lave forskellige aktiviteter med børnene, som passer til det valgte projekt. Derudover vil vi have et fokus på at skabe læringsmiljøer for børnene med samme emne i dagligdagen, fx ved at give dem muligheden for at høste frugter og grøntsager selv. Der findes mange muligheder på børnehavens legeplads, fx i form af æbler, gulerødder, brombær og krydderurter.

Derudover vil vi opfordre til børneinitierede lege og aktiviteter med udgangspunkt i høsten, fx maskinerne som kører rundt i marken og høster kornet, eller råvarerne som bruges i madlavningen.

Projektdeltagere

Miniprojektet vil inddrage alle fra Blå Stue – både personale og børn.

Læringsblomstens temaer og mål – Børneperspektiver

Vi forventer at børnene vil udvikle sig inden for Natur, Udeliv og Science, da børnene vil få konkrete erfaringer med naturen i dette projekt. Dette vil ske ved at vi høster nogle ting, og derefter udforsker dette på forskellig vis. Derudover forventer vi at børnene vil udvikle deres Kultur, Æstetik og Fællesskab, da vi i dette projekt vil gennemgå forskellige processer for at opnå en bredere forståelse. Fx vil vi sanse det vi høster på forskellige måder. Derudover vil vi arbejde kreativt med nogle af de produkter som vi har høstet.

Endeligt forventer vi at børnene vil udvikle deres Kommunikation og Sprog, da vi under dette projekt vil lære nogle nye ord at kende, fx kornsorterne. Derudover vil vi tale meget om det vi høster, samt hvad vi kan producere med dette. Vi vil desuden bruge opslagsværker til at finde inspiration til hvad vi kan producere med det høstede produkt. Børnene vil være en del af alt dette.

Læringsblomstens pædagogiske grundlag, temaer og mål – Professionelt perspektiv

Vi forventer at lære noget om de forskellige planter sammen med børnene, da vi ser projektet som en fælles læringsproces. Derudover forventer vi at lære noget om det enkelte barns sanseapparat, fx hvordan det enkelte barn reagere på at høste noget, for derefter at smage på noget man måske ikke kender i forvejen. Vi forventer desuden at skabe en tættere relation til det enkelte barn, gennem en fælles oplevelse og læring.

Vi vil bruge div. Opslagsværker til at finde frem til hvad man kan bruge det høstede til, sammen med børnene. Børnene skal være en del af det med at finde frem til hvilken grøntsag eller frugt vi har høstet, samt hvad vi kan bruge denne til i vores madlavning. Derudover vil vi læse op på hvad man kan bruge de forskellige kornarter til, samt hvordan man har høstet og malet dette gennem tiden.

Evaluering af Miniprojektet

Refleksion over praksis

I dette projekt har både børn og voksne fået nogle nye erfaringer med de forskellige ting man kan høste, samt hvad man kan bruge disse råvarer til. Fx har vi arbejdet meget med det sanselige i de 4 forskellige typer af korn man kan finde på de danske marker. Det har været spændende at have børnene med i en proces, og se hvordan de kunne koble det hele sammen til sidst. Fx har vi snakket om havre, mens vi har sanset det. Vi har snakket om hvad vi kunne bruge havren til, herunder havregryn og havregrød. En morgen kort efter, kunne de fleste børn selv lave koblingen mellem det vi havde talt om, og det de sad og spiste til morgenmad.

Det har ligeledes været spændende at kunne inddrage både ude- og inde miljø i forhold til høst og madlavning. Fx har vi lavet suppe og bagt boller over bål. Samtidig har nogle børn været med til at lave marmelade i køkkenet indendørs. Dette vil vi inddrage mere i vores arbejde fremadrettet.

Sammenhæng mellem læringsmiljøet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse

Vi ser at læringsmiljøet har påvirket børnene på både Alsidig personlig udvikling, Natur, udeliv og science og Krop, sanser og bevægelse.

Vi ser fx:

- **Alsidig personlig udvikling:** Børnene har udviklet sig personligt, da flere har udfordret sig selv, testet nye ting af, og er blevet mere modige. Fx havde nogle svært ved at smage på nogle af de ting vi havde produceret eller høstet. Disse børn blev nysgerrige på at smage tingene, efter selv at have været en del af processen med enten at høste, eller lave maden, samt sanse de forskellige råvarer til maden.
- **Natur, udeliv og science:** Børnene har udforsket naturen, og de planter, grøntsager og frugter vi har kunne finde i naturen. Børnene er blevet mere nysgerrige på både planter. Fx har vi oplevet at nogle børn er blevet interesseret i hvad vi kan bruge planterne til, og hvad de dufter af.
- **Krop, sanser og bevægelse:** Børnene har udviklet sig på dette punkt, da de har haft kroppen i spil, når de har udforsket naturen. Fx har nogle børn lært at bruge en spade, når man skal grave i jorden for at finde kartofler eller jordskokker. Nogle børn har lært at bruge en kniv, når der skulle skrælles og skæres. Børnene har desuden haft alle sanser i spil, fx ved at røre, smage, føle og lytte til korn og andre ting vi har høstet.

Opfølgning

Vi kan se børnene altid er meget optagede af de processer de tager del i, under høstemnet. Vi prøver derfor altid at inddrage elementer af science og natur, i mange af vores andre emner hen over året. Ex. plukker vi vintergækker i det tidlige forår, sætter dem i frugtfarve og observerer hvordan mønstre opstår i de før hvide blade. Vi laver julepynt af saltdej med granafttryk i december, og giver den duft af kanel, nellike, kardemomme, for at overraske sanserne. Vi tager spande med vand og pensler med ud og leger vi "maler" legehusene, vandet gør malingen mørkere men forsvinder i den varme sol igen.

Videndeling

Vi evaluerer sammen på personalemøder og planlægger gerne årets høstemne sammen. Vi tager billeder af de ting vi laver og deler med forældre på aula, så de kan følge med i de processer vi laver.

Øvrige tanker og forståelser

Høstemne, er et emne vi har hvert år, med forskelligt focus. Vi ser at børnenes interesse fra jord til bord vækkes gang på gang, når vi har fingrene i det sammen. I høstemnet forløbet året efter, startede vi allerede i foråret med at så vilde blomster til bierne. Vi fulgte de små spirer til de blev til blomster, malede billeder af alle farverne, og observerede andre blomster i vores lokalområde ex. æbletræer og kirkens vilde blomsterhave til gavn for bierne. Vi såede grønsager i vores højbede og passede bærbuskene med vand og lugning. Der var plads til mange gode dialoger med børnene omkring biodiversitet, og naturens sammenhænge – hvad vi kan gøre som lille lokalsamfund. Hen over sommeren fulgte vi æbleblomsten blive til saftige æbler, og da vi nåede høsttid kunne vi bage æblekager – takket være biernes arbejde – fodret af vores egne såede vilde blomster. Via et oplag blev børnene bevidste om den sammenhæng, og deres del i det. Høstemne afsluttes altid med forældrekafe hvor vi fremviser vores ”hårde” arbejde, og deler ud af smagsprøver på det gode vi fik ud af det.

Et emne, hvor barnet virkeligt mærker deres egen del i en længere proces, hvor der snakkes, sanses, afprøves og undersøges.

Læs mere om hvordan vi etablerer omsorgsfulde og nære læringsmiljøer, der skaber tryghed til at udvikle barnets Alsidige Personlige Udvikling under: [Beskrivelse af vores arbejde med overgange.](#)

Social udvikling

"Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Her kan I se nogle pejlemærker for, hvordan vi arbejder med vores pædagogiske læringsmiljø, så det tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og understøtter de to pædagogiske mål for temaet *Social udvikling*, i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Som pædagogiske medarbejdere skaber vi miljøer

- der er inspirerende, udfordrende og foranderlige samt præget af leg og demokratiske praksisser med nærværende, vidende og nysgerrige voksne
- hvor alle er aktive medspillere og udviklere af fællesskaber i empatisk samspil med andre børn og voksne - såvel i som uden for dagtilbuddet
- hvor børnenes egne perspektiver inddrages og mødes med anerkendelse og respekt, når forskelligheder indgår som værdifulde for fællesskabet

Børnene i vores dagtilbud skal opleve

- at blive mødt, respekteret og anerkendt, som dem de er i fællesskaber, hvor de kan udtrykke deres følelser og tanker og blive forstået
- at have gode venner og værdi i sig selv, når de deltager i fælles beslutninger og dannes i mødet med det, der er anderledes end dem selv

- at tage hensyn, eksperimentere, udforske, møde modstand og forskelligheder i trygge rammer sammen med gode kammerater og hjælpsomme voksne
- at være kendte i og trygge ved lokalmiljøet samt bekendt med forskellige kulturtilbud og muligheder i området

Efterhånden som vi arbejder med temaets mål i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan arbejder med børnenes brede læring med særligt fokus på deres sociale udvikling.

Miniprojekt om: "Legefællesskaber"

Personalets udviklingsfokus

Vi er nysgerrige på, hvordan vi bedst muligt får skabt nogle gode og holdbare relationer blandt børnegruppen, på kryds og på tværs. Vi kunne derfor godt tænke os at understøtte børnenes legefællesskaber, ved at skabe rum og tid til at børnene kan finde hinanden, og måske opnå et fælles tredje. Dette vil vi gøre ved at tage nogle børn fra i mindre grupper, hvortil der så vil være mulighed for enten at lege sammen, eller lave en fælles aktivitet. Disse grupper vil bestå af følgende: Yngste piger, Ældste Piger, Yngste drenge og Ældste drenge.

Miniprojektets fokus

Vi arbejder med børnenes relationer, så det vigtigste i dette projekt vil være at børnene får øje på hinanden. Da vi har fået mange nye børn på stuen, har vi mange som har brug for lidt ekstra støtte til at finde nye relationer. Vi har en forventning om at miniprojektet vil bidrage til udviklingen af børnenes relationer, og fællesskaber. Vi håber desuden også at kunne se en ændring i børnenes lege, da der her vil være et fokus på dette.

Projektdeltagere

Miniprojektet vil inddrage alle fra Blå Stue – både personale og børn.

Læringsblomstens temaer og mål – Børneperspektiver

Vi forventer at børnene vil udvikle deres Sociale udvikling i dette projekt, da børnene her vil indgå i sociale fællesskaber. Målet med dette projekt er at børnene udvikler relationer, samt empati for hinanden. Alle børn skal respekteres og anerkendes i fællesskabet. Derudover forventer vi at børnene vil udvikle sig inden for Alsidig Personlig Udvikling, da alle børn vil udforske og udfolde sig i disse fællesskaber. Det individuelle barn skal føle sig tryk og kunne engagere sig i legen med de andre børn. Vi forventer ligeledes at børnene vil udvikle deres Kommunikation og Sprog, da de i fællesskabet og legen skal kommunikere med hinanden. Det er vigtigt at alle børn vil blive hørt, og inddraget i fællesskabet. Alle børn skal føle sig inkluderet. Børnene vil forhåbentligt lave nogle forhandlinger i deres lege og deres fællesskab. Endeligt forventer vi at børnene vil udvikle deres Krop, Sanser og Bevægelse, da børnene vil få deres krop i spil i legen. Vi har en forhåbning om at børnene vil eksperimentere og udforske deres kroppe på forskellig vis i legen.

Læringsblomstens pædagogiske grundlag, temaer og mål – Professionelt perspektiv

Vi forventer at lære noget om det individuelle barn. Vi har desuden en forhåbning om at kunne danne, eller give næring til en allerede eksisterende relation, både med børnegruppen og det individuelle barn. Vi forventer at lære om børnenes fællesskaber, og deres relationer på kryds og på tværs af børnegruppen. Fx forventer vi at se hvem det enkelte barn har noget til fælles med, for dermed på et senere tidspunkt at kunne støtte op om denne relation. Dette gør sig gældende både i forhold til legerelationer, forældresamarbejde og spisegrupper. Vi vil tage udgangspunkt i "det fælles tredje", og ud fra dette skabe et fælles grundlag for børnene, hvori de forhåbentligt vil kunne "finde hinanden", og dermed for skabt nogle gode muligheder for at danne relationer. Vi vil derudover også bruge vores viden om det enkelte barn til at

hjælpe relationerne på vej. For at støtte op om legen, vil vi finde og bruge viden omkring "Den frie leg", samt relationer.

Vi vil under miniprojekt lave forskellige aktiviteter med børnene, som passer til det valgte projekt. Under legene vil vi have et øje for at inddrage alle de deltagende parter, således at alle føler sig som en del af fællesskabet. Vi håber at der ud fra disse fællesskaber vil udspringe nye relationer blandt børnene. Derudover vil vi opfordre til børneinitierede lege og aktiviteter således at de kan arbejde videre med relationerne på forskellige tidspunkter i løbet af dagen. Børnene vil blive taget fra i grupper, som beskrevet foroven. Hver gruppe vil have en fast dag i ugen. Gruppen vil enten være indenfor, gå en tur, eller være et sted på børnehavens legeplads i fred. Her vil de få ro og fred til at udvikle på deres relationer og lege, i samarbejde med en voksen, som vil understøtte og deltage i legen på børnenes vilkår. Vi vil bruge fotografier og praksisfortælling til dokumentation, samt de artefakter som børnene laver undervejs i projektet. Focus i dokumentationen vil være hvem børnene leger godt sammen med, og hvilke muligheder der er for at bygge videre på en relation blandt børnene.

Evaluering af Miniprojektet

Refleksion over praksis

Mini-projektet har givet os, som personale, en god mulighed for at danne relationer til børnene på en anderledes måde. Vi oplever at "Det fælles tredje" har dannet rammen for nye relationer, samt givet muligheden for at få nogle gode snakke. Vi har lært børnene at kende mere indgående, og set nye sider af nogle børn. Fx har vi set nye relationer blive dannet, som vi ellers ikke havde regnet med.

Sammenhæng mellem læringsmiljøet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse

Dette giver os, som personale, gode muligheder for at understøtte det enkelte barn i sin sociale udvikling, samt den alsidige personlige udvikling. Vi kan nu understøtte i forhold til at hjælpe forældrene med at vedligeholde relationerne, fx ved legeaftaler hjemme, og vi kan styrke barnets videre udvikling i institutionen ved at gøre brug af disse nye relationer når vi planlægger andre aktiviteter, ture, siddepladser mv.

Opfølgning

Vi benytter os fortsat af små grupper i vores relations arbejde i hverdagen. Vi laver desuden af og til små relations-skemaer, og hverdags-iagttagelser for at sikre os at alle børn er set (af en pædagog), og enten i gode relationer eller *på vej* til at danne dem. Dermed sikrer vi at alle børn er i god udvikling socialt.

Videndeling

Vi deler vores viden på stuemøder, personalemøder og til forældre når relevant.

Øvrige tanker og forståelser

Vores opnåede viden bruger vi bl.a. i forældresamarbejdet til ex. de små gode historier i hverdagen, forældresamtaler om barnets trivsel og udvikling, og i overgangsbeskrivelser til førskolegruppe/forårs-sfo. Vi bruger desuden vores viden om barnets relationer til at tage udgangspunkt i, når vi har andre aktiviteter og forløb – som kan være nye og udfordrende for nogle. Så er det godt at ha' en ven at støtte sig til.

Læs mere om vores arbejde med Social udvikling under [Miniprojekt om "Legegrupper"](#)

Kommunikation og sprog

"Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Her kan I se nogle pejlemærker for, hvordan vi arbejder med vores pædagogiske læringsmiljø, så det tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og understøtter de to pædagogiske mål for temaet *Kommunikation og sprog*, i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Som pædagogiske medarbejdere skaber vi miljøer

- hvor voksne anvender et nuanceret og nærværende sprog samt sikrer alles mulighed for at indgå i sproglige samspil og dialoger på tværs af alder, køn, modersmål og social baggrund
- hvor alle har adgang til såvel analoge som digitale bøger, spil og skriveredskaber, som kan anvendes med og uden voksnes hjælp
- hvor de fysiske rammer giver plads til samtaler af høj kvalitet i leg, rutiner og planlagte aktiviteter, og voksne sikrer alle lige deltagelsesmuligheder ved at gå bagved, ved siden af eller foran i samvær og aktiviteter

Børnene i vores dagtilbud skal opleve

- positive, nærværende voksne og kammerater, der justerer deres opmærksomhed i forhold til dem og kammeraterne, mens de øver sig i at spørge, lytte og tilbyde relevante svar til hinanden

- erfaringer med at sprogliggøre deres tanker og behov og at være inddraget i det sociale samvær, så de opbygger stærke relationer på tværs af alder, køn, modersmål og social baggrund
- at både kroppen, talen og skriftsproget er i brug, når vi udforsker vores ideer, relationer og fælles omverden

Efterhånden som vi arbejder med temaets mål i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan arbejder med børnenes brede læring med særligt fokus på deres kommunikation og sprog.

Beskrivelse af " Legekunst konceptet "

Hen over et års tid arbejdede vi på skift i huset, med konceptet "Legekunst"; et kompetenceudviklings-forløb hvor pædagoger har et samarbejde med en udvalgt kulturformidler. Vi blev udvalgt til at samarbejde med **bibliotekarer**, om et aktionslæringsforløb ud fra en fælles undren over praksis. Derudover fik vi vejledning fra "Legekunstvejleder" Rikke Nyvang undervejs. Som deltagende i legekunstprojektet var vi nysgerrige på, hvordan vi kan se projektet forplante sig i børnenes daglige leg.

Kan vi styrke børnenes leg gennem oplevelser med fortællekunsten, kan vi udvide deres måde at lege på?

Miniprojekterne der kom ud af det, handler om at styrke børnenes fantasi og fortællelyst. Vi vil udvikle læringsmiljøet i forhold til børnenes rollelege og arbejde med legekultur. Vi vil inddrage litteratur som en fortælleramme, der kan inspirere til brug af nye ord, roller eller måder at fortælle på.

Miniprojekt om: "Legekunst del 1".

Projektet vil være en samskabelse mellem daginstitutionen og biblioteket. Vores forskellige fagligheder skulle gerne kunne bidrage til en ny viden og et nyt perspektiv på hvad bøger og bibliotek kan bidrage med i børnenes hverdag. De 4 første mandage er fordelingen 75% til bibliotekaren og 25% til pædagogen. De næste 4 mandage vil fordelingen være 75% til pædagogen og 25% til bibliotekaren. De sidste 4 uger af projektet vil fordelingen være på 100% til pædagogen.

Personalets udviklingsfokus

Vi er nysgerrige på hvordan bøger kan være med til at skabe og udvikle legen. Det kunne være interessant at finde ud af hvordan man kan fange børnenes interesse i en bog, og derefter kunne overføre noget af dette til børnenes leg. Vi er desuden nysgerrige på at se hvad biblioteket og en bibliotekar kan bidrage med ind i en dagligdag i vores børnehave, og pædagogiske praksis.

Miniprojektets fokus

Mini-projektet handler om at skabe leg og at følge barnets perspektiv. Det handler om at kunne bidrage med noget til både børnenes leg, men også til den pædagogiske praksis fremadrettet. Projektet vil have udgangspunkt i kultur til børn, herunder bøger. Vi vil have en opmærksomhed på både det enkelte barn og hele børnegruppen sammen.

Vi håber at kunne bidrage til kreativiteten, legen, de æstetiske processer og børnenes dannelse.

Projektdeltagere

Børn og voksne på blå stue.

Læringsblomstens temaer og mål – Børneperspektiver

Vi forventer at børnene vil udvikle sig på Kommunikation og Sprog, da vi under dette projekt vil læse en masse bøger, som forhåbentligt vil lære børnene nogle nye ord at kende. Der vil desuden være en opmærksomhed på skriftsproget i dette projekt. Derudover forventer vi at børnene vil udvikle deres Krop, Sanser og Bevægelse, da vi i dette projekt også vil have et fokus på legen. Vi mener ikke at man kan lege, uden at få kroppen i spil. Der vil desuden være mulighed for at kropsliggøre højtlesningen, fx ved at man skal udføre det der står i bogen.

Endeligt forventer vi en stor udvikling i Kultur, Æstetik og Fællesskab, da både børnenes kreativitet, fantasi og nysgerrighed vil komme i spil i dette projekt. Derudover regner vi med at børnene vil gennemgå en æstetisk proces under dette forløb.

Læringsblomstens pædagogiske grundlag, temaer og mål – Professionelt perspektiv

Vi forventer at blive en hel del klogere på hvordan man kan inddrage mere kultur til børn ind i vores pædagogiske praksis, samt hvordan vi formidler dette til børnene. Derudover ønsker vi at lære noget mere omkring de æstetiske processer der kan opstå i forbindelse med formidlingen af denne.

Vi forventer at opleve en masse omkring leg og dannelse, samt en læring om at bringe børneperspektivet i spil, og at få øje for dette i en læreproces.

Vi vil bruge vores viden og erfaring med metoden "aktionslæring" i dette projekt. Legekunst er et aktionslærings-projekt, som handler om at have en udring, som man herefter planlægger en aktion ud fra, og derefter afprøver denne aktion. Derefter evaluere man på sin indsats og justere til næste gang, og fortsætter så forfra i en spiral. Derudover vil vi inddrage vores viden om børneperspektiver, dannelse, æstetiske processer og leg. I vores samarbejde med biblioteket vil vi inddrage vores viden om børnegruppen, samt børnenes udvikling og læring. Vi vil fx kunne bidrage med hvor lang en bog kan være, eller hvor svære ordene i en bog kan være.

Evaluering af Miniprojektet

Refleksion over praksis

I dette projekt er vi blevet inspireret til forskellige måder at lege med en fortælling, eller en historie på. Fx har vi arbejdet med kreative udfoldelser under en højtlesning, hvilket har givet børnene en anderledes ro. Børnene har lavet deres egne fortællinger ud fra et billede, og det at lege med ordene, eller en oplæsning kan give noget ekstra til en bog. Dette projekt har været meget eksperimenterende, hvilket har givet os en masse nye erfaringer. Både i forhold til hvad vi kan bruge fremadrettet, men også i forhold til hvad der er mindre godt i den pædagogiske praksis. Fx kan det nogle gange være godt at gå foran til en start, for til sidst at gå bag ved. Andre gange kan det være godt at give slip på sin viden, for at se hvad der så vil ske.

Noget af det vi virkelig har fået arbejdet med i dette projekt, har været grænsen mellem en pædagogisk aktivitet og den børneinitierede leg, herunder at følge barnets perspektiv.

Vi har desuden erfaret at valget af litteratur kan have en kæmpe indvirkning på hvordan vi som fagpersoner kan arbejde videre med det valgte efterfølgende. Fx har det været svært at skabe gode lege ud fra noget man ikke kender eller ikke har "under huden" på samme måde, som de gamle eventyr man kender godt. Til gengæld har det været spændende at lære en masse nyt børnelitteratur at kende.

Det har ligeledes været interessant at se hvilket udbytte børnene har fået fra litteraturen. Børnene har ikke altid fået det ud af fortællingen, som de voksne havde regnet med. Fx læste vi en bog om en dreng som begik bankrøveri for at få råd til nogle dyr, så han kunne åbne sin egen zoologiske have.

Vi troede at børnene ville fange det emne med politi og røver, men i stedet fangede børnene hele temaet omkring dyr og legede med dette resten af dagen, og i den efterfølgende tid.

Sammenhæng mellem læringsmiljøet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse

Vi kan se at børnene får meget mere ud af en højtlesning, hvis man ikke læser slavisk op fra en bog. Børnene er meget mere med, hvis man leger med fortællingen, eller ordene i en bog. Fx har det været meget godt at gøre en fortælling kropslig. Vi har desuden også erfaret at børnene vil få mere ud af en bog, hvis de selv har været med i udvælges processen.

Fremadrettet vil vi gerne arbejde mere med genkendeligheden, og dermed få en fortælling dybere "under huden", således at vi selv kan bidrage med mere under en leg. Derudover ønsker vi at kunne trække flere røde tråde ud fra en fortælling i vores hverdag, fx ved at bruge temaet fra en bog på flere forskellige måder. Dette kunne være både gennem leg, pædagogiske aktiviteter, kreative projekter m.m.

Opfølgning

Børnehaven er efterfølgende kommet med i Bogglad puljen og har sammen med flere andre børnehaver etableret Børnebiblioteket – der består af forskellige kasser med bøger der går i rotation mellem børnehaverne. I børnehaven Broholm har vi etableret en lille læsekrog samt bogreol, hængt plakater op og gjort det hyggeligt med planter i et hjørne af vores store køkken alrum. Her kan forældre og børn låne "Bogglad-bøger" med hjem at kigge og læse i. Bøgerne udskiftes nogle gange årligt, og bogglad puljen sørger for der er plads til ny anskaffelser hen ad vejen. Vores oplevelse er at mange børn benytter biblioteket og virker til at blive inspirerede og interesserede i de forskellige emner bøgerne præsenterer.

Øvrige tanker og forståelser

Vi ønsker et bedre samarbejde med biblioteket fremadrettet. Vi har fundet ud af at der findes mange forskellige muligheder og måder at kunne indgå i et samarbejde med biblioteket. Dette finder vi yderst interessant, og er ivrige efter at kunne fortsætte med dette i fremtiden.

1)Praksisfortælling om: "Legekunst del 1 ("Snudefortælling")"

Undervejs i Legekunstforløbet har evalueringen været styrende via tre slags fortællinger – en undrende fortælling til start (Snip), tanker undervejs (snap) og en slut evaluering (snude). Herunder kan læses et uddrag af det første Legekunstforløbs "Snudefortælling". Fortællingen er sammenfattet af Legekunstvejlederne i huset.

Den overordnede undren: Snip fortællingen har primært været centreret om – og nysgerrige på hvordan vi kan udvikle børnehuset til at fremme børns leg. Vi vil positionere de voksne strategisk, både ude og inde så vi skaber optimale betingelser for børnenes leg og eksperimenter, da vi tror på, at vi dermed er med til at sikre at børn trives, lærer, udvikles og dannes.

Hvad sker der med børnenes læring, hvis vi kan slippe os fri og være i det åbne sammen med børnene? Hvordan kan vi skabe noget, som fortsat kan være med til at inspirere børnene til at udtrykke og udvikle sig igennem leg på mangfoldige måder?

At fremme leg og dannelse: Særligt har fælles refleksioner om hvad leg er, fyldt i dialogerne. Hvordan følger man legens udvikling, refleksioner om periferdeltagelse – altså hvad vil det sige at være med i en leg. Og så har hele spørgsmålet om hvad en styret pædagogisk aktivitet er – set i forhold til legekunst, hvor fokus er rettet mod barnet/børnegruppens initiativer, skabertrang og 'omsættelse' af det oplæg der er kommet fra biblioteket.

Mellem leg og kaos, leder vi nu efter tegn: Hvem afgøre hvad der er kaos og hvad der er leg? Særligt i de første sessions af legekunstdagene, var præget af enten genkendelige planlagte pædagogiske aktiviteter, med afsæt i en bog, artefakter som smagsoplevelser eller fx billeder i print. Med andre ord: Vi gør som vi normalt gør ved samlinger - Samler børnene og styrer aktiviteten ud fra de normer vi (som voksne) har forestillet os. Dette er også børnenes forventning, da rammen for styrede pædagogiske aktiviteter er velkendte.

Efter et par sessions af denne type, fik vi i efter refleksionerne sat fokus på om vi i tilstrækkelig grad, følger barnets spor i denne type aktiviteter. At aflære sig en norm som vi arbejder med til daglig er ikke det nemmeste. Men mellem biblioteket og det pædagogiske personale, var et fælles fokus på at forsøge et opgør med normen.

Øvelse gør mester og gennem efteråret, har de voksne øvet sig på netop dette. I stedet for at forsøge at styre kaos, eller styre legen, opfordrer de børn til at udforske legen med afsæt i bogen der er læst. En anden bemærkelsesværdig ting der er sket er, at de voksne i fællesskab nu samler på "tegn" fra historien i børnenes leg og motiverer børnene når de oplever tegn fra legekunsten i dagligdagen.

Ude og Inde: I dette legekunstforløb er der arbejdet bevidst på at teste forskellige legemiljøer. Hvad gør det ved fortællingen at den sker udenfor, eller i hallen? Rammerne har stor betydning for børnenes aktive deltagelse, og hvordan legen udfolder sig. Samtidig kan vi se at børnenes lege – spor somme tider tager nye retninger end forventet – når vi giver tid og mulighed for det.

Forandringer og refleksioner: Særligt har forståelsen for de fagprofessionelles særlige viden givet afsæt til refleksion. Herunder hvad de to faggrupper – pædagoger og bibliotekarer kan i fællesskab skabe af lege oplevelser for børnegrupperne. Denne gensidige forståelse og kendskab til hinanden, har undervejs både udfordret og styrket processen. Der er rykket på forforståelse og udviklet sig et fagligt fællesskab om børnenes forståelse for – og omsættelse af – historier til lege. Aftaler om samarbejde, børnebiblioteker, og øget samarbejde har været på dagsorden.

Fortællingens power: En anden ting ved samarbejdet mellem biblioteket og dagtilbuddet er genbesøget af klassikere. I slutrefleksionen var der spændende debat om hvordan de klassiske eventyr er vakt til live igen, og fra begge sider opleves som et powerfuldt redskab til lege og dannelse.

Hvad tager vi med videre? Der er stort fokus på at fortsætte et tæt samarbejde mellem bibliotek og dagtilbud. Der mangler fortsat en gruppe, der i samarbejde med en ny bibliotekar skal igennem en runde legekunst til foråret. Fokus på snip-fortællingen er uændret. Der arbejdes fortsat med fokus på mangfoldigheden i børnenes lege. I den kommende periode sættes endnu mere spot på en mere fortællende tilgang i oplægget fra biblioteket og alle ser frem til at opleve/erfare om dette skifte, vil skabe nye/anderledes lege-spor i børnenes dagligdag.

2)Praksisfortælling om: "Legekunst del 2".

I 2022 arbejdede gul stue med Legekunst konceptet. Her blev focus lagt på at pædagogerne ønskede at være mere nærværende voksne i legen. At give børnene et udvidet repertoire af roller, som de kan byde ind med i deres rollelege, og at børnene vil opleve, at rollelege kan være andet end far, mor, børn. At give børnene får erfaringer med at "spille" en rolle og tillægge den en måde at være på.

Personalets perspektiv var: at vi skal øve os i at rammesætte og slippe den indre styring i leg. Vi skal vise vejen og gå forrest for dernæst at trække os lidt tilbage. Vi skal lære at spotte, hvor børnene kan have brug for input til deres fortællinger i rollelegene. Hvordan giver vi input uden at styre og blive inddraget? Vi vil gøre os erfaringer med, hvor meget det fysiske læringsmiljø kan have indflydelse på børnenes rolle lege.

Kan vi stimulere børnenes fantasi og egen fortællelyst? Give børnene erfaringer med både at være tilskuer og udøver.

Hvad gjorde vi: Børnene præsenteres for eventyr fra bibliotekets side, som er gennem fortælling. I børnehaven læser vi sideløbende andre eventyr og læser det samme flere gange. Vi vil lege med at skifte karaktererne i eventyrerne ud, men beholde opbygning og struktur, give inspiration til roller i lege. Vi laver ændringer i det fysiske læringsmiljø, som skal inspirere til leg i eventyrstemaet, "konkreter", Billeder på væg, møbler, udklædning. Fire mandage vil vi (voksne på gul stue) stå for at eksperimentere med, hvordan vi kan rammesætte børnenes leg med input fra eventyrverdenen.

Hvad lærte vi:

- Det har været en stor læreproces for de voksne at "turde give slip" på en fortælling og følge barnets spor. Måske ender vi et helt andet sted end vi havde troet – hvor meget "pjat og fjollerier" er der plads til, og der samtidigt opstår gode læreprocesser. Nogle gange er det nødvendigt at de voksne bibeholder styringen, for at styre legen tilbage på sporet igen.
- Personalet ønsker at afprøve at have "Legekunst" som overordnet emne hver mandag i en længere periode, for at bruge den genkendelige ramme for børnene og se hvor det fører hen.
- Vi er fortsat nysgerrige på hvordan vi inddrager rekvisitter før eller efter historiefortælling, for at understøtte forståelsen af indhold og tema, i historien – og muligheden for videre inspiration til nogle nye lege.

Øvrige tanker og forståelser: Af Legekunstkonceptet, blev vi inspirerede til at arbejde med positionering af voksne i hverdagen. Vi har haft 2 pædagoger på videreuddannelse i diplommodul; "*Leg, Kreativitet og Læring*" på UCL (University College Lillebælt) hvor vi efterfølgende har taget fat på konceptet: "Legevoksen". Det betyder, at vi i praksis altid forsøger at tildele nok voksne til børnenes frie leg, og dermed sikre os at der er en klar rollefordeling når vi ex. er på legepladsen. Nogle voksne påtager sig "praktisk hjælper/overblikken", imens andre er "Legevoksen", med fri mulighed for at indgå i og understøtte børnenes lege og dermed udvikling af legekompetencer. Vi har valgt fortsat at holde fast i den positionerings øvelse, da vi ser mange børn have positive oplevelser med det, og vi som voksne oplever at være "sat fri" fra praktiske opgaver, til at kunne være mere nærværende og fordybe os sammen med børnene. For at lykkes med opgaven, udfylder en pædagog hver dag et "Positioneringsskema", så der tages højde for møder, sygdom og lignende. Det giver alle et overblik over dagen.

Læs mere om vores arbejde omkring Sprog under [2\)Miniprojekt: "Viden om"](#) hvor der er lagt focus på udvidelse af ordforråd som grobund for nye samtaler og forståelser af bl.a. Science. Du kan også blive klogere på hvordan vi understøtter børn i deres følelsesmæssige udvikling ved at sætte ord på følelser her:

[1\)Miniprojekt om: "Roligrummet – fra Rod til Ro."](#)

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Her kan I se nogle pejlemærker for, hvordan vi arbejder med vores pædagogiske læringsmiljø, så det tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og understøtter de to pædagogiske mål for temaet *Krop, sanser og bevægelse*, i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Som pædagogiske medarbejdere skaber vi miljøer

- med plads til kropslig udfoldelse og mangfoldighed, hvor børnenes behov og initiativer følges og kropslig sundhed understøttes
- hvor der udvises glæde ved bevægelse, og voksne muliggør kropslig udfoldelse ude som inde samt sikrer plads til både store armbevægelser og ro til fordybelse
- hvor alle sanser påskønnes og udfordres, så børnene får erfaringer med kropslige fornemmelser og følelser gennem leg, rutiner og aktiviteter

Børnene i vores dagtilbud skal opleve

- at mestre overgange mellem ro og bevægelse og nyde begge dele
- at tage initiativer til leg og eksperimenter med krop og sanser samt have tillid til og glæde ved bevægelse og sansede indtryk
- at kende til og forstå deres krops funktioner og behov samt reagere hensigtsmæssigt på sanseindtryk og kroppens signaler

Efterhånden som vi arbejder med temaets mål i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan arbejder med børnenes brede læring med særligt fokus på deres kroppe, sanser og bevægelse.

Miniprojekt om: "Afslapning giver ro i overgange"

Personalets udviklingsfokus

Vi oplever at en del børn i storegruppen er trætte, ofte når vi spiser og er lidt urolige, så der opstår konflikter. Vi vil gerne undersøge om det kan give dem noget ro hvis vi hviler/afslapper inden spisning til mindfulness musik (Musicarma).

Miniprojektets fokus

Vi vil gerne dagligt, inden spisning hvile/ afslappe ca. 10 minutter. Børnene hviler på gulvet på måtter/tæpper. Nogle ligger for sig selv og andre samlet, de vælger selv men det kan være at vi skal justerer undervejs. Vi vil gerne have at børnene oplever en børnekultur hvor der er plads til at man får hvilet eller sovet, finder roen, inden vi skal spise. At børnene kan være sociale sammen uden at de er fysiske aktive.

Læringsblomstens temaer og mål – Børneperspektiver

Vi vil gerne have at børnene oplever at mestre overgange mellem ro og bevægelse og nyde begge dele. Vi vil bruge cdén til mucicarma, spiller ca. 2 melodier. Når vi sætter den på ved børnene efterhånden hvad vi skal, når vi har introduceret den for dem. Vi lægger tæpper og madrasser ud og får fordelt børnene efterhånden som de har vasket hænder. Børnene må gerne have øjnene lukket eller åbne. De skal ligge for sig selv (ikke oven på hinanden). De må ikke snakke med hinanden. Afslapningen tager ca. 10 min. Og vi strækker kroppen når vi er færdige og vågner lige så stille. Og de voksne fortælle hvem der stille og rolig må finde deres plads til spisning. Cdén mucicarma, tæpper/madrasser og tidspunktet, før spisning skal være fokus, samt om børnene er trygge ved afslapningen, der vil være 2 voksne tilstede og holde i hånd, sidde ved siden af eller "nusse" på ryggen, så barnet deltager.

Læringsblomstens pædagogiske grundlag, temaer og mål – Professionelt perspektiv

Vi forventer at børnene er fordybet og finder ro når vi spiser og de børn der har svært ved at sidde stille på en stol, får mere ro i kroppen. Vi bruger børnebogskonceptet "Musicarma" som er lavet af musiker Claus Berhrens og sendt ud til 25 institutioner med indlagt spørgeskema og testet af pædagoger og 500 børn. Konceptet beskrives som: virker beroligende på børn, skaber bedre trivsel og velvære, mindre "tankemylder, giver et pusterum i hverdagen, at barnet finder ro og falder i søvn samt styrker koncentrationsevnen.

Evaluering af Miniprojektet

Refleksion over praksis

- Vi kan mærke på børnene at det giver dem ro og de spørger selv hvornår vi skal slappe af.
- Vi er blevet opmærksom på, sammen med børnene i forbindelse med evaluering af projektet, at det ikke alle børn som har behov for at slappe af hver dag, samt de slapper af på forskellige måder at ligge på om de skal lukke øjnene eller lige holde hinanden i hånden eller ligge tæt.
- Vi har sammen med børnene aftalt at vi slapper af 2 gange om ugen, vi prøver at forberede dem til samling kl. 9.00. Mens børnene og de voksne hjælpes ad med at finde madrasser og tæpper frem spiller vi cdén, så finder børnene sig til retter og starter forfra når alle ligger tilrette.

Sammenhæng mellem læringsmiljøet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse

Vi oplever at de er mere koncentreret til spisning og ikke falder hen/i søvn samt at det giver mere rolige børn også over for hinanden.

Opfølgning

Vi vil løbende følge op med børnene, hvor ofte vi skal hvile og hvor længe også i forbindelse med årstider.

Videndeling

Vi sender nyhedsbrev ud til forældre og kollegaer, samt tager det op på personalemøder.

Øvrige tanker og forståelser

Dette tema gav senere inspiration til en pædagogstuderendes læringsfelt omkring overgange i børnehavens hverdag. Via Yoga og efterfølgende afslapning, blev der arbejdet med overgangen fra aktivitet, til stillesiddende spisning. Hvordan indtager en gruppe børn et rum, så der er ro og plads til alle – hvilke krav stiller det til den voksne? Vi ser en tydelig sammenhæng imellem fokus på barnets *arouse* og personalets ønske om barnets adfærd efterfølgende. Altså: er børnene meget aktive, med stor kropslig aktivitet i overgangen mellem den frie leg og den stillesiddende spisesituation – kan det være svært for mange at "dæmpe" kroppen igen, så de kan sidde og deltage i snak om maden og øve sig sammen på en god spisesituation. Samtidigt ser vi også at børn der i forvejen er trætte, er svære at få til at være aktive i spisesituationen, og ikke nødvendigvis har brug for at være yderligere i ro inden. De får til gengæld et godt udbytte af at mærke sig selv i afslapningen, og dermed være i bedre kontakt med deres egen krop.

Læs mere om krop, sanser og bevægelse i: [1\)Miniprojekt om: "Roligrummet – fra Rod til Roh"](#) hvor vi bl.a. har arbejdet med børnenes kendskab til deres krops funktioner og hvordan de kan reagere på kroppens signaler.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Her kan I se nogle pejlemærker for, hvordan vi arbejder med vores pædagogiske læringsmiljø, så det tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og understøtter de to pædagogiske mål for temaet *Natur, udeliv og science*, i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Som pædagogiske medarbejdere skaber vi miljøer

- der understøtter spontan glæde ved naturen, og hvor bæredygtige praksisser udfoldes
- hvor børnenes lyst til at udforske naturfænomener og lege med tal, former og mængdeopfattelser anerkendes og mødes relevant.
- hvor børnene får erfaringer med at genkende, undres og udtrykke sig om årsag, virkning og andre forklaringer på sammenhæng, mens voksne etablerer en bro mellem konkrete oplevelser og naturvidenskabens forståelser og begreber

Børnene i vores dagtilbud skal opleve

- glæde ved og forbundenhed med naturen samt kendskab til naturvidenskabeligt og matematisk funderede begreber og forklaringsmodeller.

- erfaringer med at observere og undersøge naturfænomener i den nære og større omverden
- begyndende forståelse for betydningen af bæredygtig udvikling samt mine muligheder for selv at bidrage

Efterhånden som vi arbejder med temaets mål i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan arbejder med børnenes brede læring med særligt fokus på natur, udeliv og science.

1)Smitemodel om: "Natur og Miljø (bæredygtighed) i børnehøjde – Blå stue 2024"

Sammenhæng: Børnegruppen viser stor interesse for natur, smådyr og flere er nysgerrige på sammenhænge. Vi har været på tur til det lokale vandhul hvor vi fangede haletudser, tog med hjem og så dem udvikle sig til frøer. Vi satte dem efterfølgende ud igen – og snakkede om dyreetik og miljø. Børnene var meget optagede af processen. Det inspirerede os til at arbejde videre med emnet. Vi ønsker at inddrage science i vores aktiviteter via bl.a. små eksperimenter. Vi blev inspirerede at et "Grønne spirer" hæfte med bæredygtighed i børnehøjde. Der bl.a. beskriver hvordan man kan arbejde konkret eller abstrakt med natur og børn.

Sommer er en god anledning til at se sammenhængen imellem det vi planter og udbyttet. Vi kan også observere mange dyr i mark, vandhul mv. der har brug for gode levesteder.

Mål: Begyndende forståelse for bæredygtig udvikling, samt muligheder for selv at bidrage. Med små eksperimenter bringe emnet "Natur, Miljø (bæredygtighed/økologi), ned på et børneniveau – så det giver grundlag for samtale her og hjemme.

Tiltag: ture ud i natur, snak om miljø/økologi og aktiviteter hvor vi har focus på miljø og bæredygtighed. Lokalmiljø (besøge brugsen og lede efter Ø for økologi og kigge på børnehavens eget mad emballage). Nærværende eksperimenter hvor vi viser sammenhænge i vores hverdagsliv.

- Vand: at hælde henholdsvis rent og farvet (forurenet) vand igennem en klump jord med græs og se hvor meget der stadig siver igennem. Den voksne illustrerede det ved også at drikke det "rene vand" og dermed vise sammenhæng med det vi smider i naturen og vandkvalitet. Vi synger "vandsangen" om alt det sjove vi kan, når der er vand. Snakker om forskelligt slags vand (regn, hav, tårer, frugt saft mv)
- Jord: At grave forskelligt ned og se hvad der bliver tilbage efter henholdsvis to dage, 2 uger, 2 måneder. Vi gravede æbleskrog, par, plastik og jern ned. Og op igen og observerede nedbrydningsgraden. Regnorme terrarium på stuen. Snakkede igen sammenhæng med vandkvalitet/økologi. Vi samler skrald på legepladsen og gør den dermed mere dyrevenlig.
- Vind: hvordan kan vi se at vinden blæser? Hvordan kan man bruge vindens energi til at lave strøm? Vi læste små bøger om emnet, så på billeder af vindmøller og tog på tur i lokalområdet. Vi synger "jeg er så glad for min cykel" og snakker om alternative energiformer ex. vindmøller, solpaneler, vandmøller...
- Fødevarer: Hvad er økologi? Hvad er sundt/usundt? Vi dyrker vores egne kartofler fra knold til plante og graver senere vores høst op og spiser kartoffelmad med eget dyrket purløg. Nedbrydningsforsøg med to forskellige æbler i lukket glas. Økologi og konventionel.

Hvordan kan det mon være at der er forskel? Fælles snak. Vi klipper æbler ud i papir og sætter laver små orme i. Er økologi altid godt? Hvad gør de mon for at undgå orme?

Tegn: Børnene kan genkende det røde Ø og ved hvad det står for. Børnene begynder at snakke om økologi/bæredygtighed og sammenhænge når vi spiser eller høster ex. frugt. Børnene undrer sig over ting i naturen omkring dem og stiller spørgsmål til deres hverdag.

Forældreinddragelse: Snak hjemme om ex. hvordan vi sorterer skrald samt små tegn på bæredygtighed i hverdagen. Vimpler med hjem. Billeder og stikord fra vores ture og aktiviteter.

Evaluerig: Som en del af temaet havde vi focus på forskellige energiformer – hvad er ”Grøn energi”? Derfor lavede vi vimpler med papir/pind, og sang om ”blæsten kan man ikke få at se”. Så tog vi bussen 4 min væk til en nærliggende stor vindmølle midt i en masse marker. Her gik vi hele vejen op til vindmøllen og holdte vores vimpler op i luften. Der var stor glæde og undren over at høre møllens vinger dreje og suse, og se at vores vimpler også bevægede sig når vinden blæste. Vi kunne også se den store skygge fra vindmøllen bevæge sig, så vi måtte rykke vores madpakker igen og igen for at holde dem kølige. På turen så vi også et vandrensningsanlæg og kunne høre det bruse. Ligeledes så vi en mini-mølle der kunne pumpe friskt vand op fra en å, til markens køer. Det gav en god snak om vand og forurening og ingeniør -arbejde. Hvor smart at bruge vandenergi til at give dyr vand. Og vigtigt at vi passer på vores marker så vandet ikke bliver giftigt og køerne ikke kan drikke det. Det hang godt sammen med vores eksperiment om vandkvalitet.

De største børn kan huske sidste års forløb med ”fra bi til bord” hvor vi såede vilde blomster til bierne. Derefter observerede vi hvor mange forskellige blomster der kom, og hvor mange forskellige bier der spiste. Vi fulgte blomsten på æbletræet til frugt og lavede æblekager ud af dem. Tak bi. Børnene kunne drage sammenhænge imellem at passe på naturen, og give plads til dyrene – og det at kunne høste og få glæde af mange æbler.

Vi oplevede emnet være rigtig lærerigt til børn i alle aldre, da det både var nærværende for de mindste og gav mulighed for at udvide for de større børn. Det var særligt godt at vi havde god tid til vores vindmølle tur, og fulgte børnenes spor og nysgerrighed. Det var hyggeligt med madpakke med, og at kunne fordybe os i det vi var i og opleve naturen i vores lokalmiljø fra en ny side af. Mange børn havde aldrig været tæt på en vindmølle. Børnene fik vimpler med hjem og forældrene kommenterede det.

Du kan læse mere om natur og science i miniprojektet herunder eller se vores [Miniprojekt om: ”Natur og udeliv – ude og hjemme”](#) hvor vi også inddrager lokalsamfundet og naturen omkring os.

2)Miniprojekt: ”Viden om ”.

Personalets udviklingsfokus

Kan vi øge børnenes paratviden til grobund for samtaler i dagligdagen og få en større fælles referenceramme?

Miniprojektets fokus

Vi skal have samtaler om alt mellem himmel og jord. Børnenes interesser skal være udgangspunkt, vi vil følge børnenes spor. Vi vil udfordre den pædagogiske tilgang til læring. Børnene skal være medbestemmende i, hvad vi skal tale om eller undersøge. Vi skal øve os på at bringe science ind i hverdagen. Forældrebreve om

tema og præsentation af hjemmets opgave: at medbringe ting til samling. Børn skal have en pose med hjem og medbringe genstande som udgangspunkt for samtaler i samling. Mandage, tirsdage og onsdage præsenteres børnene for emner af én eller to dages varighed. Følgende emner undersøges: rødbeder, planeter/rummet, vulkaner/lavalampe, farver, koen. Temaet afsluttes med et forløb om ord og bogstaver/lyde.

Projektdeltagere

Børn og personale på gul stue.

Læringsblomstens temaer og mål – Børneperspektiver

At få "erfaring med sociale positioner og demokratiske processer.", når barnet har en ting med hjemmefra, som han/hun kan fortælle om i samling. Opleve "positive, nærværende voksne og kammerater, der justerer deres opmærksomhed i forhold til mig og kammeraterne mens vi øver os i at spørge, lytte og tilbyde relevante svar til hinanden". "Erfaringer med at observere og undersøge naturfænomener i den nære og større omverden".

Læringsblomstens pædagogiske grundlag, temaer og mål – Professionelt perspektiv

Er få erfaringer med at "at skabe bro mellem konkrete oplevelser og naturvidenskabens forståelser og begreber". At skabe rum i læringsmiljøet, hvor de voksnes relationer og kendskab til det enkelte barn øges. Vi arbejder i det fælles tredje. Vi er sammen om at undersøge og tage udgangspunkt i ting, som vi ikke nødvendigvis kender. "Aktiv deltagelse": at vi deltager og undres sammen med børnene.

Evaluering af Miniprojektet

Refleksion over praksis

Enkelte af de ældste børn deltager i en evaluering, hvor de præsenteres for billeder fra forløbet og spørgsmål dertil. At være undersøgende sammen med børnene giver gode muligheder for at være i flow. Det har været stor succes at bringe science og IT ind i projektet. Børnene er meget optagede når dagligdagen brydes af eksperimenter. Her skal vi tage læring og bruge disse temaer hver gang vi har et projekt. Vi skal arbejde mere med at dele gruppen i ældste og yngste, så vi kan målrette aktiviteter, da vi har stor aldersspredning på stuen. Planlægningsdelen skal fylde mere. God planlægning giver bedre udførsel. Det kræver også planlægning at gå "ved siden af" børnene og følge deres spor.

Sammenhæng mellem læringsmiljøet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse

En fælles referenceramme at vende tilbage til. Børnene husker de enkelte eksperimenter og har lyst til at prøve at lave det igen. Børnene henvender sig, og kan spørge "skal vi ikke prøve at..."

Læs mere om Natur og udeliv under læreplanstemaet: [Inddragelse af lokalsamfundet](#), hvor vi bl.a. beskriver naturforståelse ind i små lokale naturmiljøer. Læs mere om Science under læreplanstemaet [Pædagogisk læringsmiljø](#) hvor vi beskriver eksperimenter med farver.

Kultur, æstetik og fællesskab

"Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Her kan I se nogle pejlemærker for, hvordan vi arbejder med vores pædagogiske læringsmiljø, så det tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og understøtter de to pædagogiske mål for temaet *Kultur, æstetik og fællesskab*, i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Som pædagogiske medarbejdere skaber vi miljøer

- hvor alle får oplevelser og erfaringer med egne og andres kulturelle normer, traditioner og værdier både som aktive deltagere og tilskuere
- hvor de fysiske rammer og et varieret udbud af materialer og medier inspirerer til at være undersøgende og skabende på tværs af alder, køn samt social og etnisk baggrund
- hvor voksne gennem samskabende praksisser understøtter engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed i forhold til æstetiske ind- og udtryksformer

Børnene i vores dagtilbud skal opleve

- at få aktiveret sanser og følelser i samvær med kammerater og voksne - såvel i som uden for dagtilbuddet
- scene- og billedkunst, film, musik og litteratur samt mulighed for at deltage både som tilskuer og udøver
- adgang og kendskab til forskellige materialer og medier samt mulighed for at udfolde mig skabende og undersøgende med og uden voksne

Efterhånden som vi arbejder med temaets mål i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan arbejder med børnenes brede læring med særligt fokus på kultur, æstetik og dannelse.

Miniprojekt: "Fælles tema om gamle dage – Broholm 50 år"

Personalets udviklingsfokus

I anledningen af Børnehavens 50 års fødselsdag, vil vi lave et tema om "Gamle Dage", som skal gennemføres i ugerne op til fejringen af fødselsdagen. Vi er i den forbindelse nysgerrige på at se, hvordan børnene vil tage de gamle lege til sig, og om de vil bruge disse fremadrettet. Det bliver spændende, at se hvordan børnene reagere på de lege som vil blive præsenteret, og om børnene vil kunne se en forskel på de gamle lege kontra de lege vi leger i dag. For os handler det om at give børnene et billede af, hvordan man legede dengang børnehaven åbnede, og hvordan kultur til børn har udviklet sig gennem tiden.

Miniprojektets fokus

Vores mini-projekt handler om lege fra "gamle dage"- primært fra 70'erne. Vi håber at kunne udvikle børnenes viden og erfaring med lege, samt give dem et indblik i hvordan kulturen til børn har udviklet sig gennem tiden. Herunder hvilke lege man legede, hvordan børne-tv så ud, samt hvordan man levede i gamle dage.

Projektdeltagere

Miniprojektet vil inddrage alle i Børnehaven – både personale og børn.

Læringsblomstens temaer og mål – Børneperspektiver

Vi forventer at børnene udvikler deres kulturelle og æstetiske kompetencer. Vi vil gennem projektet tale om hvordan man levede i gamle dage, hvordan det var at gå i børnehave og hvilke lege man fx legede dengang. Derudover vil vi afprøve legene selv, og dermed erfare med vores egne krop. Forhåbentligt kan nogle af disse lege bidrage til de nuværende eksisterende lege, og dermed udvide børnenes legehorisont.

Vi vil introducere børnene for nogle forskellige lege i gennem hele forløbet. Vi vil dele ugerne op, og dermed have fokus på underemner i denne periode. Herunder fx "cowboy og indianer". En pædagog vil lave en kalender over hvordan ugerne skal forløbe, hvilke lege der skal introduceres hvornår, og hvornår vi skal på tur. Pædagogen laver endvidere et "legekatalog", hvor alle de gældende lege vil blive introduceret og beskrevet, således at alle voksne har muligheden for at starte en leg op sammen med børnene. Vi vil have en hel uge med "Cowboy og indianer", en uge til "hinkeruder" og "dåseskjul", en uge til "sanglege" og "boldspil". Sidste uge af temaet vil blive brugt til at øve skuespil, hvori de forskellige lege fremgår. Hver fredag vil der være fremvisning af filmklip, og der vil være nogle dage med tur i "Den Fynske Landsby".

Læringsblomstens pædagogiske grundlag, temaer og mål – Professionelt perspektiv

Vi forventer at lære sammen med børnene. Nogle ansatte kan selv huske hvordan det var at være barn i 70'erne, mens andre endnu ikke er så gamle. Vi skal som personale hjælpe hinanden med at mindes den tid, og sammen finde ud af hvad vi kan lave sammen med børnene. Vi vil finde og anvende relevant litteratur, samt filmklip fra denne periode. Fx vil have et undertema om "Cowboy og Indianere", så her vil vi læse om hvordan disse levede, hvilke redskaber de brugte osv. Derudover vil vi se små film hver fredag, hvor der vil blive vist noget relevant børne-tv fra 70'erne, fx "Ingrid og Lillebror".

Endeligt vil vi igangsætte en masse forskellige lege og aktiviteter sammen med børnene, således at de lære de gamle lege at kende, og dermed får redskaberne til selv at kunne igangsætte disse lege selv.

Evaluering af Miniprojektet

Refleksion over praksis

Vi vil bruge fotografier til dokumentation. Fokus i dokumentationen vil være børnenes lege, samt deres læring omkring "gamle dage". Undervejs blev personalet klogere på hvor vigtigt det er med en tydelig ramme med overblik over aktiviteter, tovholdere, og øvrige ting i husets kalender. De erfaringer gjorde at der opstod mange gode oplevelser med et længere fælles projekt som dette.

Børnene ville rigtig gerne deltage, og var entusiastiske omkring projektet. Når man fx tegnede en hinkerude, kom børnene til for at se hvad den voksne lavede. Derudover var børnene ikke tilbageholdende for selv at afprøve legen.

Mange børn gik straks i gang, nogle uden anvisninger. Børnene var desuden hurtige til at se på hinanden, eller lære hinanden legen. De voksne kunne derfor hurtigt trække sig ud på sidelinjen, og bare være observerende i legen.

Nogle voksne har været rigtig gode til at lave "rekvisitter" sammen med børnene, fx er der blevet lavet mager buer og pile, pistoler, fjerhatte m.m. Undertemaet om "cowboy og indianer" har fyldt rigtig meget, og har taget længere end den planlagte uge. Dette vurderer vi dog, at det ikke gør noget. Børnene er yderst engagerede og vil rigtig gerne arbejde videre med dette, så derfor mener vi det er okay at det fylder så meget.

I den anden omgang af evalueringen blev det nævnt at **legekataloget** havde været rigtig godt, det havde været nemt at gå til, og det havde været godt beskrevet.

Måske vi kunne bruge noget lign. oftere, når vi igen skal arbejde med et stort tema.

Mange følte dog at vi sagtens kunne have brugt en længere tidsperiode på dette tema, da det fyldte meget, og der var stor interesse fra børnenes side. Da børnene skulle fremvise disse "gamle lege" til deres forældre, blev mange forældre overraskede over at børn stadig ville lege disse lege, og at børn i denne alder kunne finde ud af det.

Sammenhæng mellem læringsmiljøet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse

Vi ser at der har været en kæmpe indvirkning på børnene. Stort set alle børn har været fordybet og optaget af dette projekt, på et eller andet tidspunkt i forløbet. Nogle har været optaget af legene, og de ting der skulle forberedes i forbindelse med legene, andre har været optaget af sangene. Vi tror også at turen til "Den Fynske Landsby", har været super givende i forhold til at skabe en tydelig kontrast til gammel og ny tid. Mange børn har talt meget om dette efterfølgende, eller sunget sangene igen og igen.

Opfølgning

Vi har evalueret til stuemøder, personale møder og efterfølgende set billeder fra fødselsdagen. "Legekataloget" er blevet brugt flere gange til aktiviteter i børnehaven.

Videndeling

Alle vores lege og fotos fra aktiviteter blev delt inden og til Børnehavens fødselsdag gennem opslag, og via et lille skuespil på dagen. Der var desuden små "boder" på dagen, hvor personalet stod for lege fra gamle dage, og der var god mulighed for dialog og gode historier til forældre.

Øvrige tanker og forståelser

Både børn og voksne syntes at det var sjovt at se filmklip fra 70'erne, man kunne virkelig se hvor stor udviklingen har været på området inden for kultur til børn.

På vores tur til "Den Fynske Landsby", var det meget forskelligt hvad hver stue fik ud af besøget. Den ene stues voksne havde eks. udvalgt få steder, som var relevante at se for projektet, således at børnene ikke skulle forholde sig til for meget. Børnene så nogle få huse, hvor forskellen mellem rig og fattig kom til syne.

Dette gav en masse gode anledninger til snakke omkring hvordan man levede i helt gamle dage. Derefter samledes vi ved skolen, hvor der var legetøj, og lege, fra gamle dage. Dette gik i tråd med vores tema, og det var her der blev brugt mest tid. Børnene fik lov at lege med de gamle redskaber, og fik afprøvet andre gamle lege, end dem vi havde leget i Børnehaven. Derudover var vi så heldige at der var en skoleklasse, som også skulle afprøve tema om gamle dage, så børnehavebørnene fik set eleverne lege og gå i skole, ligesom man gjorde det i gamle dage. Eleverne havde også gammelt tøj på, ligesom man havde dengang, så det var en kæmpe oplevelse, og man kan oprigtigt sige at de blev taget tilbage i tiden for en kort stund.

De sange vi sang i forbindelse med projektet har virkelig også fanget børnene, vi høre flere børn gå at synge enten "Joanna" eller "Jeg er en glad lille cowboy" også længe efter fødselsdag og tema var slut.

Læs mere om Kultur, æstetik og fællesskab under: Beskrivelse af "**Legkunst konceptet**" hvor vi fortæller om hvordan "Legkunst" projektet bl.a. understøttede vores samarbejde med Biblioteket. Du kan også bliver klogere på hvordan de største børn vælger at bruge deres medbestemmelse i valg af tur under: [Miniprojekt om: "Børnemiljø og medbestemmelse - storegruppe"](#).

Evalueringskultur

"Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Hvordan skaber vi en evalueringskultur?

Her beskriver vi, hvordan vi arbejder med den løbende pædagogiske læreplanlægning, samt hvordan forældre og bestyrelse inddrages i evaluering og opfølgning. Formålet med den løbende planlægning og evaluering er, at etablere og regulere vores pædagogiske læringsmiljøer, så børnene trives, lærer, udvikler sig og dannes optimalt. Vi præsenterer her nogle af de metoder og værktøjer vi anvender til dokumentation, refleksion og evaluering af de pædagogiske læringsmiljøer - i relation til vores vurdering af børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Hvordan har vi arbejdet med vores lokale skriftlige læreplan?

I Broholm har vi en institutionskultur, som forpligter til daglig refleksion over vores fælles såvel som individuelle praksis. Denne løbende evaluering er en prioritet i dagligdagen såvel som til henholdsvis månedlige personalemøder og ugentlige gruppe-/ stuemøder, herunder bla. gennem:

- Udarbejdelse, justering og/ eller evaluering af miniprojekter
- Fælles gennemgang af video fra praksis med forudbestemt tema (Eks. Den frie leg, madkultur mm.)
- Redskab Til Selvevaluering (EMU)

I Børnehaven Broholm benytter pædagogerne flere forskellige metoder til at blive klogere på, samt dokumentere og evaluere læringsmiljøer:

- Systematisk indsamling af iagttagelser med ex. focus på legerelationer eller roller.
- "Relations-maps" – der giver overblik over barnets relationer til andre børn.
- Dagtilbudstermometer (En spørgeskema-app til børn fra DCUM)
- SpørgeBørge (En spørgeskema-app til børn fra "Hjernen og Hjertet Rambøll)
- Gennemgang af eksisterende mini-projekter, med focus på udbytte og evalueringdelen.
- Forældremøder med dialog omkring de 9 hovedelementer fra Læreplanen.
- Gennemgang af alle børn på stuemøder med focus på barnets relation til pædagogisk personale.
- Sprogvurderinger af relevante børn.
- Motorik vurderinger af relevante børn.
- Pædagogisk tilrettelagte aktiviteter i små grupper med mulighed for at iagttage det enkelte barn.

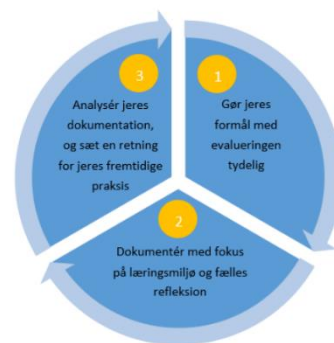
Arbejdet med vores miniprojekter og den lokale skriftlige læreplan har hjulpet med at belyse en række udviklingspunkter for det pædagogiske personale, herunder særligt et behov for yderligere struktur og systematik ift. måden, hvorpå vi omsætter overvejelser og justeringer fra dagligdagen til skriftlig dokumentation. Vi ser desuden et udviklingspunkt under "Analyse delen" i evalueringsprocessen. Vi gør os mange didaktiske overvejelser i hverdagens praksis, justerer løbende når vi ser behov – men den afsluttende reflekterende del af ex. et miniprojekt-forløb eller emner i hverdagen, ønsker vi at blive endnu bedre til. Vi vil gerne blive bedre til at bruge evalueringen til at sætte retningen for fremtidig praksis som beskrevet i EVA's model.

Hvordan vil vi justere organiseringen af vores evalueringskultur?

Vi skal understøtte medarbejderne ift. omsætning, implementering samt en mere cirkulær og systematisk evaluering af diverse udviklingsinitiativer i den nære pædagogiske praksis.

Det vil vi gøre ved at:

- Fortsætte arbejdet med nuværende og fremtidige miniprojekter
- Undersøge muligheder for mere intuitive modeller til pædagogisk dokumentation
- En fortsat prioritering af evaluering til personale- og stuemøder
- Månedlige pædagogiske møder med særligt fokus på ovenstående

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan?

Materialet fra de løbende evalueringer, som er beskrevet i forrige afsnit, anvendes som dokumentation for evaluering af det samlede arbejde med den pædagogiske læreplanlægning, der ifølge dagtilbudsloven skal foretages mindst hvert andet år. Formålet med samlede evaluering er, at afgøre og redegøre for, i hvilket omfang vi har levet op til det fælles pædagogiske grundlag og de tolv fælles mål under de seks læreplanstemaer.

Der udarbejdes et fælles evalueringsdesign for alle dagtilbud i Faaborg-Midtfyn Kommune, som offentliggøres på kommunens hjemmeside FMK.dk